

Pirefesör Nasıl Olunur? “Akademi İlmühali”

İrfan Osman Hatipoğlu: Araştırmacı-yazar, Vet. Hekim. 1962 yılında Denizli Tavas İlçesi Nikfer Kasabası'nda doğdu. İlkokulu ve ortaokulu Nikfer'de, Öğretmen Lisesi'ni Nazilli ve Ortaklar'da (Aydın) okudu. 1985'de Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi'ni bitirdi. Güney Belediyesi'nde (Denizli) Vet. Hekim olarak çalıştı. Bir süre serbest hekimlik yaptı. 2008'de Mustafa Kemal Üniversitesi'ne Veteriner Hekim olarak atandı. Rektör danışmanlığı ve basın müşavirliği görevlerini yaptı. Üniversite Sorunları üzerine Cumhuriyet Gazetesi başta olmak üzere, değişik gazete ve dergilerde araştırma yazıları yazmaktadır.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanmasında çalıştı.

Av. Aysel Hatipoğlu ile evli ve iki kızı vardır.

**İrfan O. Hatipoğlu'nun
Yayınlanmış kitapları**

Belediye Veteriner Hekimi El Kitabı (Selvi Yayınevi),
Üniversite İçinden Notlar (Hatiboğlu Yayınevi),
Müderriş Musta Efendinin Fantastik Öyküsü (Selvi Yayınevi),
Bir Rektörün Trajikomik Maceraları (Selvi Yayınevi),
Pirefesör Muhittin Efendi (Sonçağ Yayınları),
SİHİR/BÜYÜ "Nasıl Bozulur" (Sonçağ Yayınları)
Antakya'da İki Uzun Gün (Sonçağ Yayınları)

Pirefesör Nasıl Olunur?

“AKADEMİ İLMÜHALI”

İrfan O. Hatipoğlu

Antakya-2021

Kitabın Adı : Pirefesör Nasıl Olunur? “Akademi İlmühali”
Yazar : İrfan Osman Hatipoğlu

1. Baskı : Kasım 2021 ANKARA

ISBN : 978-625-7456-98-2

Yayın No. : 1303

© İrfan Osman Hatipoğlu

Tüm hakları yazarına aittir. Yazarın izni alınmadan kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması yapılamaz. Yalnızca kaynak gösterilerek kullanılabilir.

SONÇAĞ KÜLTÜR

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No.: 48/49 İskitler 06070 ANKARA

T / (312) 341 36 67 - GSM / (533) 093 78 64

www.soncagyayincilik.com.tr

soncagyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 47865

BASKI VE CİLT MERKEZİ

UZUN DİJİTAL MATBAA, SONÇAĞ YAYINCILIK MATBAACILIK TESCİLLİ MARKASIDIR.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No.: 48/48 İskitler 06070 ANKARA

T / (312) 341 36 67

www.uzundijital.com

uzun@uzundijital.com

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ YERİNE.....	7
GİRİŞ	
EN ZOR AŞAMA.....	9
BİRİNCİ BÖLÜM	
AKADEMİ NEDİR? AKADEMİSYEN KİMDİR?.....	15
İKİNCİ BÖLÜM	
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ.....	45
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ.....	51
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
DOKTOR ÖĞRETİM ÜYESİ.....	59
BEŞİNCİ BÖLÜM	
DOÇENT KİMDİR?.....	73
ALTINCI BÖLÜM	
PİREFESÖR OLMAK.....	85
YEDİNCİ BÖLÜM	
GENEL DEĞERLENDİRME.....	91

**“Bu kitap
Akademik yaşamın genel durumunu anlatmak için
‘kopyala yapıştır’ yöntemiyle hazırlanmıştır.
Yüksek derecede intihal içerir”**

NOT: *Akademik Ahlak Türkiye/@AcademikAhlak
Sınırsız yararlanılmıştır*

Sunuş yerine...

Bir İslamcı AKP'li, eğer özel koleksiyoncu değilse, otomobilin 1935 modelini değil 2021 modelini alır ama AKP iktidarı bu ülkenin çocuklarını okullarda 1000 yıl öncenin zihniyet dünyasına mahkûm ediyor.

YÖK verilerine göre, Türkiye'de üçü pasif olmak üzere toplam 203 üniversite var. Bunların 129'u devlet üniversitesi, 74'ü vakıf üniversitesi... Ayrıca dört tane de vakıf meslek yüksekokulu bulunuyor. Bu üniversitelerdeki öğretim elemanlarının toplam sayısı ise 179 bin 685. Bunların 30 bin 562'si profesör, 17 bin 778'i doçent, 41 bin 508'i doktor öğretim üyesi, 38 bin 289'u öğretim görevlisi, 51 bin 548'i araştırma görevlisi.

Gene YÖK'ün açıkladığı 2020-2021 öğretim yılı yükseköğretim istatistiklerine göre, Türkiye'deki üniversitelerde kayıtlı toplam öğrenci sayısı **8 milyon 240 bin 997**. Toplam nüfusu 83 milyon 614 bin civarında olan Türkiye'de her 100 kişiden 9.85'i üniversite öğrencisi. Veriler, üniversite öğrencisi sayısının her geçen yıl arttığını gösteriyor. 2019-2020 öğretim yılında üniversite öğrencisi sayısı yaklaşık 7 milyon 940 bin idi. 2018-2019 öğretim yılında ise bu sayı 7 milyon 740 bin civarındaydı.

Türkiye nüfusunun onda birinin üniversite öğrencisi olması tam anlamıyla bir skandal... Ülkemizdeki 203 üniversitenin en azından 200'ü bir üniversitenin evrensel ölçülerine sahip değil. Sadece diploma dağıtım bürosu görevi yapıyor.

İlk üniversitesi 1200 yılında kurulmuş olan Fransa'da üniversite sayısı 67 (2018) ve öğrenci sayısı ise 2 milyon 551 bin (2016). Almanya'da ise 120 üniversite var. Almanya ve Fransa'daki üniversiteler gerçekten dünya çapında üniversiteler. Uygur ülkelerde üniversiteleri özerk akademiler (kendileri) yönetiyor ama ülkemizdeki üniversitelerin baş yöneticisi partili bir devlet başkanı. **Özdemir İnce (Cumhuriyet Gazetesi- 2 Kasım 2021)**

İlmihal nedir?

Sözlükte ilm-i hâl "davranış bilgisi" anlamına gelir. Terim olarak günlük yaşayış, ahlâk konularına dair özlü bilgileri içeren el kitabı" diye tanımlanabilir. Herhangi bir alana ilişkin temel bilgileri içeren bir kavram olarak kullanılır. İlmihallerde toplumların birbiri arasında olan hukuki, idari ve mali gibi beşerî konuları düzenleyen bilgiler vardır.

İlmihaller seslenen insanların yaşadığı zaman ve coğrafyaya göre değişiklikler göstermekle birlikte bu eserler daha çok herkesin bilmesi gereken hususları içerir.

GİRİŞ EN ZOR AŞAMA

Prefesör olmada en zor aşama, anne ile birlikte geçirilen dönemdir. Anneler, babalar gibi çocuğunun eğitim sürecinde kulağının üstüne yatmazlar. Kulaklarını, gözlerini açar komşunun çocuğu hangi okula gidiyor, gittiği okulda hangi öğretmenden ders alıyor, bunların sıkı takipçileridir. Aralarında ölçüyü kaçıranlarda vardır. Bir yerden kulağına fısıldanan başarılı okul, başarılı öğretmen söylemini “tazi” gibi izleyerek bir şekilde ulaşmaya çalışır. Oğlu/kızını farklı mahalle okuluna kaydetmek için kâğıt üzerinde “ikametgâh” değişikliği yaptırır. Hem kendisinin hem de -okul kaydı için- adres taşıdığı dostunun polisle başının derde girmesine yol açar.

Arayışın ilk aşaması... Anne bir şekilde çocuğunu, başarılı gördüğü ana okuluna kaydını yaptırır. Vakti varsa kendisi okula götürür. Yoksa bir servis ayarlanır. Hiç kuşkunuz olmasın, servis şoförü amca için de yeterli araştırma yapılmış, telefonu kaydedilmiştir. Sıra veliler arası örgütlenmeye gelir. Okulun bahçesinde ilk bakışmayla gelişen dostluk, WhatsApp gurubu ile vücut bulur. Okulda yemek verilmiyorsa, yemek listeleri, dezenfektanların nasıl alınacağı, yapılacak etkinlikler öğretmene danışılarak hazırlanır. Aynı anda, arada gittiği zamanlarda ana okulu bahçesinde, karşılaştığı diğer çocukların anneleri ile ilkokula nereye kayıt yaptıracakları arayışına girerler. İlkokul kaygısı iyi okul, okul içinde

başarılı bilinen öğretmen bulunduktan sonra biraz sönümlenir.

Öğrencinin de en rahat ettiği okul aşaması da ilkokul aşamasıdır. Bitirme sonrası sınav yoktur. Genellikle bitirdiğin ilkokulun bahçesinde bulunan ortaokula devam edilir. Bazı anneler bununla yetinmeyip arayışa girse de genellikle seçim aynı bahçe olmasa da komşu bahçe olur. Öğrenci arkadaşları ile birlikte yeni okula başlamanın tadını çıkarırken, anne için zorlu bir mücadele yeniden başlamıştır. Bütün çabası çocuğunun doktor, mühendis, asker, hemşire, öğretmen olması... Hiçbir anne, benim oğlan/kızım pırefesör olacak diye çocuğunun başını okşamaz. Onlar için pırefesörlük bilge insan olarak görülür. Bilgelik ulaşılmazdır.

Anne için mühendis, doktor olmanın yolunun, kenttin en başarılı bilinen lisesine kaydını yaptırmakla başladığının bilinmesidir. Annenin ortaokula gidişleri artmış, öğretmenlerle görüşmeler, öğrencinin durumu ile ilgili bilgi edinme çabası sıradanlaşmıştır. Sınıfın çalışkanları, çalışkan öğrencilerin velileri yakından izlenir, çocukları için neler yaptıkları dolaylı yoldan öğrenilmeye çalışılır. Diğer yandan dershaneler aranıp bulunmuş, özel öğretmenler eksiklerini tamamlasın diye eve çağrılmaya başlanmıştır. Anne, anne ile karşılaştığında “Türkçe’de üç eksikimiz var”, “deneme sınavında üç matematik eksikimiz vardı, onuncu oldu.” “Geçen sınavda bunu gıderdik, ikinci oldu.” “Sorma birinci ile aralarında hiç fark yok, din bilgisi sorusunun birini yapamamış.” “Ayol, bizde de aynı sıkıntı...” Her şeyi konuşsalar da aldıkları son test kitabından, girdikleri son deneme sınavından söz etmezler. Onlar artık yarışıyorlar. Bakalım kim öne geçecek!

Yarış sanıldığından ağır geçer. Anne nerdeyse derslane deneme sınavlarında sorulan soruların yanıtlarını bilir. Çocuğunun hangi derste eksiğinin olduğunu, özel ders gerekıp gerekmediğine karar verir. Çocuk koşulsuz uymak zorundadır. Bildiği din hocalarına giderek “nazar” muskaları da yazdırılmaya başlanmıştır. Koşuşturma içinde zaman hızla akmış, sınav zamanı gelmiştir. Son olarak “Yasin” kitabını alarak sınavın yapılacağı okulun bahçesinde, Arapça okumasını bilnese de Türkçesini defalarca okur.

Pusuya yatılmıştır. Ne kadar puan alınacak, kentın önceden saptanmış en başarılı lisesine kayıt yaptırılabilir mi? Yaz ayı telaşı alınacak puan dışında yoktur. Anne gönül rahatlığı ile tatilini yapabilir. Sınav sonuçlarının açıklanacağı son haftaya kadar bu rahatlık sürer. Puan açıklanıp hedefleyen liseye kaydını yaptırılıyorsa sıkıntı yok. Dinlenmeye coşkulu bir şekilde devam.

Beklentimiz gerçekleşti... İsteddiğimiz liseye kaydımızı yaptırdık. Anne ve çocuk olarak bir yıl ense yapma hakkımız doğdu. Bir yıl da ne çabuk geçiyor. Yine başladı yarış. Bu yarış öncelilere hiç benzemiyor. Anne evde sıkıyönetim ilan ediyor. Ne misafirliğe gitmek var ne de misafir kabul etmek. Yeni derslane, yeni özel öğretmen arayışı... Öğretmen geçen yıllarda kaç öğrencisini istediği yere yollamış. Annelerde referans notu kaç... Bunlarla öğrencinin ilgisi yok, o annesinin zihninde vücut bulmuş, tek görevi verileni almak. Kısacası ortaokuldaki yarışın biraz fazlası yaşanıyor. Yine anne “Yasin” kitabını alarak sınavın yapılacağı okulun bahçesinde, Arapça okumasını bilnese de Türkçesini defalarca okuyor. Genellikle bu okuma yaşamının son Yasin okuması oluyor.

Zoru başarıp, üniversitedesiniz

Zoru başardınız, üniversite kaydınızı yaptırdınız. Artık profesör olma yolunda en zor aşamayı geçmiş bulunuyorsunuz. Çünkü başarılı bir liseyi kazanmak, arkasından üniversite sınavına geçerek, akademiye adımınızı atmış oluyorsunuz. Üniversite öğrenciliğinin en iyi yanı annenizin yarıştan düşmesi, yanınızda olmaması. Diğer yandan sıkı çalışma parkurundan geçip üniversiteye geldiğiniz için ilk aylarda alışkanlıklarınız -dersleri takip, not tutma, kitap edinme, hocayı dinleme- sürdüğünden düzenli öğrenci durumundasınız. Bu düzenli öğrencilik koşusu bir süre sonra geride kalacak. Derslerde not tutma karşındaki fotokopiciye havale edilecek, kitap alma o da ne yahu denilerek kitapların özetine ulaşmaya çalışılacak ve amfilerden kantinlere taşınarak eğitim süreci devam edecek. Öğrenciliğin tadını çıkaracaksınız.

Sınavlar ne oluyor diye sormayın. Üst sınıf abileriniz fotokopici dostunuz sizi neler yapmanız gerektiğini uygun dille anlatacaktır. Ders notları fotokopici amcanız tarafından elinize verilirken, armağan olarak bir önceki yılın vize final soruları hediye olarak ekte verilir. Size kalan soruların doğru şıklarını ezberlemek. Dikkat etmeniz gereken nokta, bazı hocalar çok yaratıcı oldukları için bir önceki yılın sorularının şıklarını değiştirme zahmetine girmeleri. Sorunun doğru yanıtı bir önceki yıl 'a' ise, sizin sınavınızda 'c' olabiliyor. Önerim soruların yanıtlarını şıkları ile tam olarak ezberleyin. Sınav klasik yapıyorsa bildiğiniz her şeyi ilgili ilgisiz yazın. Hocalarınız içinde mutlaka doğrular bulacaktır.

Üniversite yıllarınız kantin, çimenlerin üzerinde, karşı kitapçıdan edineceğiniz fotokopilerin arasında sigara ve çay içerek geçecek ve mezun olacaksınız. Yüksek öğretimiz

süresince dershane yok, özel ders yok, deneme sınavı yok. En tatlı yanı annenizle birlikte okumadınız. Diğer yandan ise okul bitiyor “neci olacağım, ne yapacağım” kaygısı başlıyor. Bi’şeyci olmak kolay değil. Oysa bi’şeyci olmanın en kolayı pırefesör olmak. Pırefesör olmak için yapmanız gerekenler: Lisans öğrenimi süresince ülkenin egemen ideolojisi ile ters düşmeyecek noktada bulunmak. Bu yetiyor mu diye sorarsanız yetmez. Buna ek olarak ülkede ve üniversitenizde egemen olan cemaat/tarikat abileri/ablaları ile aranızı sıcak tutmak, toplantılarına katılmak, Maklubeye ortak kaşık sallamak... Yapmamanız gerekense derslere sıkı asılmamak. Dinozorlar koşulları sıralarken çalışkan olmayı, ortalama bitirme not derecesini öne çıkarsalar da istedikleri orta düzeyde öğrencilerdir. Çünkü yerli ve milli akademisyen olmak için çalışkan olmaktan çok edilgen olmak istenir.

BİRİNCİ BÖLÜM AKADEMİ NEDİR? AKADEMİSYEN KİMDİR?

Girdiğiniz üniversitenin ülkemizdeki gelişim süreci ile ilgili bilgilenmeye gerek yok. Uzun bir koşu sonrası girdiğiniz kurumun ne olduğunu, ülkemizde nasıl evirildiğini anlatarak zihinsel yorgunluk oluşturmaya, yüz metre koşucuya, koşuya tamamlayıp çime uzanmış yıldızları seyrederken, Stadı'n mimarisini sormak ne kadar uygun düşerse, üniversitenin gelişim sürecini anlatmak aynı anlama gelir.

Akademnin sözcük anlamı yüksek okuldur. Ülkemizde tüm yüksek okullar üniversite çatısı altında toplanmıştır. Bu nedenle yüksek okullar akademi olarak adlandırılmazlar. Fakat öğretim elemanlarına akademisyen denir. Yine de akademnin/üniversitenin gelişim sürecini anlatmak uygun olmasa da pifeför olmak isteyen kişiye akademnin ve akademisyenin ne olduğunu anlatmak olmazsa olmazdır.

Akademi

Günümüzde, bilim, edebiyat ve sanat konularını tartışmak için bir araya gelen üyelerin oluşturduğu kurumlara *akademi* denir. Akademi adı, Atina yakınlarındaki Akademeia adlı bir zeytinlikten gelir. Bu zeytinlikte Eski Yunan düşünür Platon, matematik, doğa bilimleri ve yönetim biçimi gibi çeşitli konularda öğrencilerine ders veriyordu. Eflatun (Platon)'un MÖ 4. yüzyılda ders verdiği bu okul, tarihteki ilk akademi olarak

kabul edilir. Platon'un Akademi geleneğini, onun ölümünden sonra öğrencileri ve felsefesini benimseyenler sürdürdüler. Akademi'ye devam eden öğretmen ve öğrencilerin en çok ilgi gösterdikleri konular bilim, sanat, edebiyat ve müzikti. MS 529'da Bizans İmparatoru I. Justinianus, Akademi'nin çalışmalarına son verdi.

Günümüzde akademi

Bugün birçok ülkede akademi adını taşıyan kurum vardır. Paris'teki Fransız Akademisi (Académie Française) bunların en ünlüsüdür. Fransız dili konusunda tek yetkili kurum sayılan Fransız Akademisi, 1635'te Kardinal Richelieu tarafından kurulmuştur. Bu akademinin üye sayısı tarihi boyunca hep 40 olarak kalmıştır.

ABD'deki Sinema Sanat ve Bilimleri Akademisi de dünyanın ünlü akademilerinden biridir. Bu kurum 1929'dan bu yana her yıl "Akademi Ödülleri" adı altında, sanat değeri taşıyan sinema filmlerinin yönetmen, oyuncu, görüntü yönetmeni ve öbür yaratıcılarına ödüller verir. Ödül, "Oscar" adlı bir heykelcikle simgelendiği için Akademi Ödülü'ne Oscar Ödülü de denir.

Londra'daki Kraliyet Sanat Akademisi (1768) ile Kraliyet Müzik Akademisi (1822), İngiltere'nin en ünlü akademileridir. Gene Londra'daki Kraliyet Tiyatro Sanatı Akademisi (1904) ile bilimsel çalışmalar yapmak üzere 1662'de kurulmuş olan Kraliyet Derneği (Royal Society) de ünlü akademiler arasında sayılır.

Rusya'daki Bilimler Akademisi de yeryüzündeki saygın akademilerden biri sayılır. 1725'te Rus Çarı I. Petro tarafından Petersburg Bilimler Akademisi adıyla kurulan bu kurum, Sovyet döneminde SSCB Bilimler Akademisi adını taşıyordu.

Ülkemizde bilim insanlarının üyesi olduğu Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ise 1993'te kuruldu. Siyasal İslamcı iktidar tarafından akıl ve bilimden uzak gerekçeler üretilerek yeniden yapılandırıldı. Bir devletin TÜBA'sı bir de bağımsız bilim insanlarının kurduğu Bilimler Akademisi (BA) var. YÖK oluşturulmadan önce akademi adını taşıyan birçok yükseköğretim kurumu vardı. Bunların tamamı Yüksek Öğretim Kanunu (1982) ile üniversite olarak isimlendirildi. Statükocu insanlar konuşmalarında, yüksek öğretim kurumlarından “üniversite” olarak, entelektüeller ise konuşmalarında “akademi” olarak söz ederler.

Akademinin durumu

Yüksek Öğretim Kanunu ile yeniden yapılandırılan akademi süreç içinde “Yüksek İlimler Meslek Mektebine” dönüştü. Akademinin koridorları cemaatler/tarikatlar tarafından paylaşıldı. Kadroların oluşmasında

cemaat/tarikat şeyhlerinden icazet alınmaya başlandı. Koridorlarında “gusül abdesti aldıktan sonra, göbek deliğinin kuru kaldığı fark edilirse, alınan gusül abdestinden sevap kazanılır mı?” Diğer bir köşede “aklımızı saptırmak isteyen şeytanlardan kendimizi nasıl koruruz” tartışması yapılmaktadır. Akademinin en üst yöneticisi olan rektörler kendilerini “Şeyhülislam”, Müteahhit, Araba Galericişi görme yanında İl Tarım Müdürü, KOSGEB ya da Kalkınma Ajansı Koordinatörü olarak da görür oldular. İl protokolünde yer kapmak için vali ve iktidar partisinin İl Başkanının kontrolüne girdi.

Merdaneli çamaşır makinesi

Akademide yaşanan dönüşüm, akademiye merdaneli çamaşır makinasına dönüştürdü. Birçok genç akademisyenin/akademisyen adayının aklına merdaneli çamaşır makinası nedir, sorusu gelebilir. Akademisyen adayına merdaneli çamaşır makinasına annenizi sorup öğrenin diyeceğim ama artık o anneler de yaşlandı ya da Hakkın rahmetine kavuştu. Kısaca Merdaneli Çamaşır Makinesinin birinci özelliği, çalışırken evin değişik odalarına konuk olmasıdır. Çalışırken, çalıştırdığınız noktada bulmanız mümkün değildir. Diğer özelliği ise çamaşır yıkanıp sıkmaya sıra geldiğinde, kazanından aldığı çamaşırını önce elinle düzeltir, sonra makinanın üzerinde bulunan merdanesinin ağzına verir, bir eliyle merdaneyi çevirirken, diğer eliyle düzelmiş olarak çıkan çamaşırını tutarlar.

Merdaneli Çamaşır Makinesine dönüşen akademinin asıl görevi, aralarına katılan genç akademisyen adaylarını merdanesinden geçirerek “benzeştirmek/asimile” etmek olmuştur. Genç akademisyen adayını kontrolüne alan “dinozorlar” -danışman hoca- yüksek lisans, doktora

eğitimi s¼recinde yeterli g¼rene kadar kazanında bir sola bir sağa çalkalayarak h¼crelerinde bulunan canlılığı yok eder. alkalamayı yeterli bulduktan sonra, b¼y¼k bir ¼zenle kazandan çıkardığı genç akademisyen adayının fazlalıklarını atması, kırışıklıklarının d¼zeltilmesi için makinanın ¼zerinde bulunan merdanenin ağzına verip, bir eliyle merdanenin kolunu çevirip karşıdan d¼zeltilmiř olarak çıkan genç akademisyeni izler. Doktorayı tamamlayıp, Doktor ¼ęretim ¼yesi olarak atandığınızda makinanın kazanında alkalandığınızın, merdaneden geçilip suyunuzun sıkıldığının, kırışıklarınızın d¼zeltilme işleminin ustalıkta yapıldığını çok az akademisyen adayı farkına varabilir.

Merdaneli amaşır Makinesinden geçtikten sonra genç akademisyen olarak yeni edinimler edinmiş olursunuz. Danışman hocanızın beş duyu organı olursunuz. Yerinizde duramaz, kimin ne yaptığını izlemek duymak için g¼zlerinizi kulaklarınızı d¼rt açar. Sık oda gezer. G¼venlik elemanından, odacılardan kimi kim ziyaret ettiğini ¼ğrenmek için dostluklar geliştirir, olmadı kulaklarınızı “huylandığınız” kapıya dayayıp odayı dinlersiniz. Yemekhanede yemek yerken, kamp¼s içi ¼ęle y¼r¼y¼ř¼nde ortaya zarf atarak, karşısındakinin zokaya yutmasını beklersiniz. Hocanızı mutlu edecek anlatıyı duyduğunuzda, “baş dinozorun” duyma istencine uygun eklemeler yaparak aktarma vb. ilmi becerilerinizi geliştirirsiniz.

Akademisyen kimdir?

Akademisyen Fransızca bir s¼zc¼kt¼r. İlgili bilim dalında doktora derecesi almış, ¼niversitelerde ¼ęretim ve eğitimi gerçekleştiren, ¼zg¼n araştırmalar yapan, yayınlayan kişilere verilen mesleki unvandır. Bu unvan

sahipleri toplumda bilim insanı, üniversite hocası, öğretim üyesi veya öğretim elemanı olarak bilinir.

Akademisyen olmanın bazı özellikleri vardır. Nüfus Müdürlüğünde memur ya da Tarım İl Müdürlüğünde mühendis olmaya benzemez. Ev geçindirmek, çocuk okutmak için yapılan uğraş da değildir. Bu nedenle evrensel anlamda, bir akademisyende bulunması gereken temel bazı özellikler vardır. Bunlardan öne çıkanları; dürüstlük, adanmışlık, mükemmeliyet/liyakat, özgür düşünebilme ve cesaret/kararlılıktır. Bu temel niteliklere insani değerler eklenerek zenginleştirilebilir. Örneğin nezaket, alçak gönüllülük, meslektaş ile bilgi paylaşımı, birlikte çalışma isteği, kamusal duyarlılık...

"Akademisyenler toplum tarafından olağanüstü özelliklere sahip kişiler olarak görülmüştür. Bir bilim insanının sahip olduğu akademik yeterliklere toplum tarafından verilen bu üstün değer, onların bu güvene layık olmak için çeşitli erdemleri de bünyelerinde taşımalarını gerektirmektedir."

Dürüstlük: Öncelikle bilinmesi gereken konu, bilim insanların akademik özgürlük ve sorumluluk altında ifade ettiği, yazdığı, öğrettiği ve davranış biçimleri ve toplumu çok yakından ilgilendirir. Üretilen bilgiler doğru ve tarafsız bir şekilde paylaşılmalıdır. Doğru ve tarafsız

paylaşılmadığında ortaya ciddi sorunlar çıkar. Bu nedenle bilim insanları, bulgularını ve yöntemlerini, açıklıkla, çarpıtmadan yayımlamalı, yararlandıkları tüm kaynakları ve alıntıları açık ve eksiksiz şekilde vermeli, kendilerinin ve başkalarının katkılarını ve sorumluluklarını titizlikle ve hakkaniyetle belirtmeli, çalışmaya katkısı olmayanları eser sahibi olarak göstermemelidirler. Bu genel ilkeler araştırma makaleleri, derlemeler, akademik yayımlar için olduğu kadar, ders kitapları, popüler yayınlar, telif veya çeviri, basılı, sözlü, görsel, internet vs. tüm ortamlardaki yayınlar için de geçerlidir. Bilim insanları akademik ya da idarî konularını, unvanlarını, yetkilerini; öğrencileri, asistanları, meslektaşları, yöneticiler ve bilim camiası dışındaki kişilerle olan ilişkilerinde hiçbir şekilde kötüye kullanmamaya özen göstermelidirler. Hakemlik, jüri üyeliği gibi görevlerde değerlendirmeler sadece bilimsel ve akademik kriterlerle yapılmalıdır.

Mükemmeliyet/Liyakat: Bilim insanları, bilimsel yöntemin en iyi şekilde kullanılmasına, araştırmaların bilinçli önyargılardan uzak şekilde en yüksek standartlarla yapılmasına ve değerlendirme ve ödüllendirmelerde en mükemmele ulaşmaya çalışarak sadece bilimsel liyakate göre karar verilmesine en yüksek özeni göstermelidirler.

Özgürlük: Bilim insanları doğru bilimsel yöntemlerle ulaştıkları sonuçları meslektaşlarına ve kamuoyuna duyurmakta özgürdürler. Bilimsel sonuçların yayılmasında, özgür fikir ve vicdanları ile kestirebildikleri ölçüde, kötü kullanımlara yol açmaktan kaçınmakla ve insanlığın yararına kullanılmasının bir an önce gerçekleşmesine çalışmakla sorumludurlar.

Adanmışlık: Akademisyenin yaptığı iş bilgi üretmek, aktarmak ve yaymak olarak tanımlanır. Kısacası diğer iş

alanları gibi karın doyurmak için yapılan bir uğraş değildir. Bu nedenle akademisyen uğraşını bir yaşam biçimi olarak alır. Bilim, bilgi üretmek, aktarmak, yaymak; tutkulu, meraklı, hevesli, heyecanlı ve özverili olmaya gerektirir.

Cesaretli ve kararlı olmak: Maya Angelou *“Cesaret bütün niteliklerin en önemlisidir, çünkü cesaret olmaksızın diğer nitelikler süreklilik gösteremez”* der. Bu söylemin akademisyenler için farklı bir anlamı vardır. Çünkü akademisyen bir taraftan sorgulama, eleştirel ve mantıklı düşünme sürecine diğer taraftan da doğruları ifade etme cesaretine sahip olmalıdır. Bilimsel bilginin üretilmesinde ve geliştirilmesinde yeni fikirler, kuramlar ve kavramların ortaya konması gerekir. Bazen geçerli paradigmalardan olumlu/olumsuz anlamda eleştirilmesi, sorgulanması gerekebilir. Bulguları yayınlama sürecinde “resmi söylemle” aykırı düşünceler kariyer ilerlemesinde engellerle karşılaşılır. Akademi ile ilişkin kesilebilir, egemen anlayış tarafından “terörist, bozguncu” olarak nitelenebilirsiniz. Bu nedenle akademisyende araştırma sonunda elde ettiği sonuçları açıklamaları için cesaret gerektirir. Cesaretli olmak da yetmez. Kararlılık da olmalıdır. Akademisyen ileri sürdüğü fikirlerin, kuramların ve modellerin inançlı ve hararetle bir savunucusu olmak zorundadır.

Akademiye yerli ve milli ölçütler

Türk akademisi 1980 yılı askeri darbesi sonrası çıkartılan Yüksek Öğretim Kanunu (YÖK) ile sistemli bir şekilde “iğdiş” edildi. Evrensel akademik ölçütler yerine “yerli ve milli” akademik ölçütler getirildi. Yerli ve milli akademik ölçütlerin yerleşmesi için de binlerce ifade edilen akademisyen 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası ve değişik yöntemlerle akademiden uzaklaştırıldı. Sonrasında

akademiden bilimden uzaklaşıldı. Köylü kurnazlığı ve kasaba kültürü egemen kıldı. Yönetenler derebeyi oldu. Kurumlar çiftliğe evirildi. Akademisyenler ürkek, korkak, edilgen edinimler edindi. Kamusal duyarlılıklarını yitirdiler. Akademinin ve akademisyenlerin sürüklendikleri -özlenen- konumunun kalıcı ve sürekliliği için yerli ve milli ölçütler şunlardır;

İntihal (Fikir hırsızlığı): *“Başkalarının düşüncelelerini, görüşlelerini bilgi kaynağını bildirmeden ve atıfta bulunmadan bilinçli olarak veya farkında olmadan alıp kullanmak ve kendi görüşünüz gibi sunmaktır.”*

Bu ölçüt çok önemli ve yaygındır. Yerli ve milli akademide intihal fazla ciddiye alınmadığı gibi özendirilir. Çünkü gavurun yaptığı ve bir noktaya getirdiği çalışmayı/sonucu tekrarlayarak zaman, emek ve kaynak harcamak çok anlamsız görülür. Aynı materyal yöntemle yapılan çalışmadan farklı sonuç çıkmayacağından, -tek farkı kendisinden önce çalışmak olan- akademisyenin/araştırmacının yazdığı bir makaleye, kitaba adınızı yazmanın ne sakıncası olabilir. Ya da yıllar önce yazılmış bir makaleyi, bir kitabı tozlu raftan alıp gün yüzüne çıkarırken adını yazmışsın...

İntihalin uygun bir şekilde yapılması, yüksek lisans/doktora eğitimi sürecinde danışman hocanız tarafından uygulamalı öğretilir. İntihal uygun şekilde nasıl yapılır, intihal taramasından kurtulmak için neler yapılmalı. Makale anlatımı üzerinde çalışmanın inceliklerine yoğunlaşmak, uzun soluklu intihal yapmanızın önünü açacaktır. Makalenin/kitabın anlatımını, eline aldığınız A4 kâğıdı ile farklı ‘ay çekirdeği külahı’ yapmak gibi değişik versiyonlarda yapın. Ne kadar çok farklı külah

yapılabildiğini siz de şaşacaksınız. Rakamlar, istatistikler mi? O daha kolay. Sonucu etkilemeyecek oynamalar yaparsınız. Yerli ve milli damarınız kabardıysa bu zahmetlere girmeye gerek yok. Yazarının adını silerek kendi adınızı yazmakta sakınca yok. Gelişmiş yerli ve milli akademide genellikle bu yöntem uygulanıyor.

Türkiye’de Akademik Yazı: İntihal ve Özgünlük

Ziya TOPRAK

Türkiye’de lisansüstü eğitime olan ilgi son yıllarda ciddi bir hızla artma eğilimine girmiştir. Bu artış ile ortaya çıkan tezlerin niteliği sorgulanması gereken bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmakla birlikte buna dönük yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlamamaktayız. Akademik yazı ve tezlerin niteliği ile ilgili olarak iki temel sorunsal ile karşılaşmaktayız. Bunlardan ilki özgünlük sorunu diğeri ise intihal sorunudur. Bu çalışmada bu iki sorunsal çevresinde Türkiye’de yazılmış yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmektedir. Çalışmanın amacı yüksek lisans ve

doktora tezlerini özgünlük ve intihal parametreleri çerçevesinde inceleyerek Türkiye akademisinin akademik yazı kalitesini ortaya çıkarmaktır. Çalışma kapsamında eğitim bilimleri alanında yazılmış 600 adet yüksek lisans ve doktora tezi Turnitin intihal denetleme programı aracılığı ile incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre tezlerin benzerlik oranı %28,7 (SS=11.58) olarak belirlenirken, yüksek derecede intihal içeren tezlerin oranı ise %34,5 olarak tespit edilmiştir. Çalışmanın bulguları Türkiye akademisinin yazı ile olan ilişkisini gözden geçirmesi gerekliliği ortaya koymaktadır.

Parayla tez ve makale yazmak/yazdırmak:
“Kendilerine haksız bir akademik avantaj oluşturmak isteyen kişilerin Yüksek Lisans veya Doktora tezlerini para karşılığında tez yazan şirketlere veya kişilere yazdırmasıdır.”

İlim irfan sahibi yerli ve milli değerlere sahip bir akademisyenin tez, makale, kitap, kitap bölümü, poster, bildiri yazmak gibi ayrıntılarla uğraşması beklenemez. “Ezan, bayrak, vatan” gibi önemli işler varken, böylesine sıradan, banal bir ayrıntıya zamanını harcayarak ülkeye kötülük yapmaları beklenmemeli. Bunu yapan kurumlar var. Adı da hizmet alımı. Basıyorsun parayı buluyorsun karayı! Hoca doktora öğrencisine “Birlikte bir şeyler yapalım” diyor, eline bir kurumun telefon numarasını iletiyor. “Bir konuş... Selamımı da ilet, geçen seferki gibi olmasın, nerdeyse -intihal taramasından- geçemeyecektik.” Doktora öğrencisi kurumu arıyor, hocanın selamını ilettikten sonra, konuyu anlatmaya başlayınca, karşı taraf sözünü kesiyor. “Hazır elimizde bir makale var. Önce bunu halledelim, diğeri sonra...” Arkasından ‘bir kitap

yazıyoruz, hocaya söyle onun adına da bölüm ekleyelim” diye rica ediyor. Bir koşulda anlaşılıyor, yayınlanacak dergi konuşuluyor. Atıf istenirse... O da bağlanıyor. Hoca adına masraflar öğrenci tarafından karşılanıyor. Birinci isim hocanın, ikincisi öğrencinin oluyor. Uluslararası yayın sahibi oluyorsun. Tez yazdırma ise o daha ayrıntılı iş... Boş kalan zamanında gönül rahatlığı ile Demirhindi Şerbetini içebilirsin.

Evde Kal
HUZURLU KAL

SİZ EVİNİZDE AİLENİZLE
ZAMAN GEÇİRİN TEZİNİZİ BİZ YAZALIM

HİZMETLERİMİZ

- Bitirme Projesi Yazımı
- Yüksek Lisans Tezi Yazımı
- Doktora Tezi Yazımı
- Uzmanlık Tezi Yazımı
- Makale/Bildiri/Poster Yazımı

Bilimsel kriterlere uygun desenlenmiş ve yürütülmüş;

Veri analizi / istatistikleri doğru yapılmış;

Alana, teoriye ve uygulamaya katkı sağlayan;

Akademik ve bilimsel etiğe uygun;

Jüri değerlendirmelerinden tam puan alan;

Kariyerinizin önünü açan;

Ömür boyu gurur duyacağınız

Akademik çalışmalar üretmek ve üretirken öğrenmek isterseniz...

Mobbing (Bezdiri): *Gücünüze, konumunuza veya arkanızdaki kişilere güvenerek iş yerinizdeki belirli bir kişiyi hedef alıp, çalışmalarını sistemli bir biçimde engelleyip huzursuz olmasına yol açarak yıldırma, dışlama, gözden düşürmeye çalışmak.*

Bir akademisyen olarak bezdirmeden şikâyet etmek doğru bulunmaz. Yöneticilerin/hocaların her türlü yıldırma girişimi “akademik pişme” olarak alınmalıdır. Yerli ve milli akademik yaşam “kölelik” algısı üzerine kurgulanmıştır. Bezdirme, yıldırma kölelik düzeninde mobbing olarak adlandırılmıyorsa, akademide de mobbing olarak nitelendirilemez. ‘Bir harf öğretenin’ karşılığıdır. Köleliği yalnızca yüksek lisans/doktora öğrencilik dönemi ile sınır olduğunu düşünmeyin. Akademik yaşamınız boyunca,

danışman hocanız, akademi üst yöneticileri köle olma duygusu ile bağlı olmanızı ister. Bu nedenle mobbing yerli ve milli akademinin, sıradan bir ölçütü olarak alınmalıdır.

ÖGESEN'in 2018 yılı Üniversitelerde Akademik mobbing araştırmasına katılan 1890 akademisyenin büyük bir çoğunluğu mobbinge maruz kaldığını belirtiyor. Bu araştırmaya göre akademisyenlerin:

- %63'ü** Hocaları tarafından azarlandıklarını
- %75'i** Sözünün kesildiğini
- %70'i** Çeşitli şekillerde rahatsız edildiğini
- %62,5'i** Sözlü tehditler aldığını
- %88'i** Hakkında dedikodu yapıldığını
- %72'si** Yeteneklerinin çok altında işler verildiğini
- %80'i** İnsanların kendisi hakkında kötü konuştuğunu belirtti.

Nepotizm (Akraba kayırmacılığı): *Liyakatsiz bir akrabanızı veya arkadaşınızı akademik bir göreve getirmek:* Akraba kayırmacılığına akademiye işe alınma ile sınırlı bakılıyor. Başta rektör olmak üzere akademi üst yöneticilerinin eşi, çocukları, yakınları, sevgilisinin çocukları, bacanaklarını kadroya alma medyada yer alıyor. Oysa kayırmacılık işe alımla sınırlı değildir. Yapılan ihalelerin yakınlarına verilerek kaynak aktarımı yapılıyor.

[Türkiye Haberleri](#) [Üniversitede torpil skandalı: Kadro sınavını sadece akrabalar kazandı](#)

Üniversitede torpil skandalı: Kadro sınavını sadece akrabalar kazandı

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi için açılan kadro sınavını öğretim üyelerinin eş ve çocukları kazandı. Üniversite Genel Sekreteri Hakan Yekbaş, "Kayırma söz konusu değil, başarılı olan kazanıyor" dedi.

[Paylaş](#) [WhatsApp](#) [E-posta](#)[A+](#) [A-](#)cumhuriyet.com.tr

14 Ağustos 2018 Salı, 08:13

Rektör üniversiteyi aile şirketine çevirmiş: Damadı, kızı, bacanağı...

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörü Niyazi Can, daha önce öğretim görevlisi kızı Esra Aslanca'nın gireceği doktora sınavından önce dekana ve sınav komisyonu üyelerine baskı yapmasıyla gündeme gelmişti.

Sınav komisyonu üyelerine baskı

Rektör Niyazi Can, hem Eğitim Fakültesi Dekanı hem de diğer komisyon üleriyle görüşmek istemiş ancak Sınav Değerlendirme Komisyonu Başkanı Doç. Dr. Mahmut Sağır bu görüşmeye gitmemişti. Sağır, önce bölüm başkanlığı görevinden istifa etmiş, daha sonra da açığa alınmıştı.

Maraş'ta yayın yapan yerel gazete Maraş Ana Haber'in aktardığı habere göre, rektör Niyazi Can üniversiteyi "aile şirketine" çevirerek çok sayıda akrabasını işe aldı.

İşte o liste:

“E. C. M., Rektör Niyazi Can’ın ortanca kızı KSÜ Göksun Meslek Yüksekokulu Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü’nde öğretim görevlisi.

Ş. M. A., Rektör Niyazi Can’ın damadı. KSÜ Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı’nda memur olarak görev yapıyor.

Ş. B., Rektör Niyazi Can’ın bacanağı. KSÜ Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı İktisadi İşletmesinde çalışıyor. Emekliliğinin ardından Rektör Niyazi Can tarafından üniversiteye alındı.

M. T., Rektör Niyazi Can’ın eşinin akrabası. KSÜ Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı İktisadi İşletmesinde çalışıyor. Her ay maaşına ilaveten 2 bin 500 TL civarı ek ödeme yapıldığı iddia ediliyor.

M. T., Rektör Niyazi Can’ın kiracısı olduğu iddia ediliyor. 2020 yılında KSÜ Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı İktisadi İşletmesinde çalışmaya başladı.

H.K.,Dr. Öğretim Üyesi H. K.’nın, Rektör Niyazi Can’ın yakın arkadaşı olduğu iddia ediliyor. Rektör Niyazi Can’ın yakın arkadaşlık kontenjanından üçüncü kez sözleşmeli olarak yeniden ataması yapıldığı biliniyor. Pandemi şartları gereği 65 yaş üstü vatandaşların çalışmasını sınırlayan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne rağmen KSÜ ile H. K. arasında 2021 yılının başında 1 yıllık sözleşme imzalandı ve H. K., Diş Hekimliği kadrosuna yeniden alındı. Bu süre içinde H. K., Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne dayanarak; 65 yaş üstü memurların işe gitmeyeceğini öne sürerek çalışmadan maaş almaya devam etti. Prof. Dr. B. E., Dr. Öğretim Üyesi H. K.’nın kızı. Doçent iken Enstitü Müdürü pozisyonuna getirildi.

M. K., Dr. Öğretim Üyesi H. K.’nın kardeşi. Damadının müdür olduğu KSÜ Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı İktisadi İşletmesinde çalışıyor.

Dr. Öğretim Üyesi H. K.'nin kardeşi olan M. K.'nin damadı. Şef iken Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanı yapıldı. İktisadi İşletmenin de müdürü. Kayın Babası M. K.'nin da maaşını veriyor.

Dr. Öğretim Üyesi H. K.'nin kardeşi olan M. K.'nin diğer damadı. H. B.'nin de bacanağı olan H. K., aynı zamanda Genel Sekreter Vekili Doç. Dr. F. T.'nin eşinin halasının oğlu. Yabancı Diller Yüksek Okulu Müdürü Doç. Dr. E. Ç.'nin de halasının oğlu.

15 Temmuz sürecinde rektörle beraber göreve iade edilmeyen iki dekinden biri olan Prof. Dr. Z. P., Rektör Niyazi Can tarafından göreve gelir gelmez rektör yardımcısı olarak atandı ve daha sonra da İktisadi İşletme konusunda hiçbir kalifikasyonu olmamasına rağmen KSÜ'deki İktisadi İşletmenin Yönetim Kurulu Başkanlığı'na getirildi.

KSÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Z. P.'nin eşinin teyzesinin kızı Dr. S.N.K, KSÜ Tıp Fakültesine alındı. Aynı zamanda Rektör Yardımcısı Z. P.'nin kızı F.Z.A da üniversitenin yemek ihalesini alan şirkette işe başlamıştı. KSÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Z. P.'nin bir başka akrabası Öğretim Görevlisi A. P. de üniversiteye alındı ve Uzaktan Eğitim biriminde görevlendirildi.

E. O., Milli Eğitimde öğretmenken KSÜ'ye şube Müdürü olarak geçti. Rektör Niyazi Can döneminde Öğrenci İşleri Daire Başkanı yapıldı, İktisadi İşletmenin de Muhasebe sorumluluğuna getirildi. E. O. bir süre sonra oğlu M. A. O.'yu öğretim görevlisi olarak Sosyal Bilimler MYO'ya aldırıldı. Oğluyla yetinmeyen E. O., Yeğeni İ. O.'yu da İktisadi İşletmenin Muhasebe Sorumlusu kontenjanından işe aldırıldı.''

Sahte akademik dergilerde makale basmak:

Akademik çalışmaların yenilik, doğruluk ve önem açısından detaylı, adil ve tarafsız bir hakemlik sürecinden geçirilmediği sahte dergilerde para karşılığında makale yayımlamak.

Doktora eğitiminiz süresinde en çok öğrendiğiniz, ikinci bir doktora eğitimi aldığınız bir ölçüttür. Danışman hocanız da bu tür dergilerde yayınlattığı makalelerle topladığı puanlarla yükseldiği için sahte dergilerde makale yayınlamayı çok iyi bilir. Akademide bu kınanmaz. Tersine yardımlaşılır. Şu dergiye makalenizi gönderdiğinizde bir ay içinde yayınlanır. Fiyatı da diğer dergiye göre üçte bir fiyat. Üç makaleyi bir makale fiyatına yayınlıyorsunuz vb. Burada önemli olan sağlam aracı bulmaktır.

"Sahte akademik dergilerde makale yayımladığınız için hakkınızda soruşturma var" diye arayıp para talep eden kişilere itibar etmeyiniz. Türkiye'de bir akademisyene sahte akademik dergilerde yayın yaptı diye soruşturma açılma ihtimali sıfıra yakın.

Sahte/yağmacı akademik dergilerde makale yayımlamanın bir cezası olsaydı, Türkiye dünyada Hindistan ve Nijerya'dan sonra en çok sahte yayın yapılan ülkeler arasında olmazdı.

Dünyada en çok sahte akademik yayın yapılan ülkeler

Kaynak: Demir 2018

Örneğin, Eylül 2020'de yaklaşık 50 akademisyen uluslararası bilimsel dergilerde para karşılığında makale yayımlamak isterken 1 Milyon TL dolandırıldılar. Bu sahtekarlığın özneleri büyük ihtimalle ertesi gün işlerine geri döndüler.

O yüzden panik yapmanıza gerek yok. Zaten akademik yayın etiği ihlali nedeniyle bir soruşturma açılrsa da hakkınızda alınan kararlar doğru, zamanında, dürüst ve eksiksiz bir şekilde kamuoyu ile paylaşılmıyor. Sistem sizden yana. Kendinizi kandırmaya devam edebilirsiniz.

Iowa Üniversitesi avcı dergileri sınıflandırmak için dört farklı kategori önermektedir: kimlik avcısı (Phisher), korsan, truva atı ve tek boynuzlu at.

Kimlik avcısı: bu tür dergiler, yazarı hızlı baskı vaadiyle kandırır, ancak daha sonra dergi sayfasında veya makale

yüklendiğinde belirtilmeyen yüksek ücretler talep eder. Korsan: Bunlar tanınmış yayıncılar gibi görünmeye çalışan dergilerdir, adlarında “international”, “reviews,” vb. gibi kelimeler vardır. Korsanların genellikle tasarım ve web adresi açısından tanınmış dergilere benzer web sayfaları vardır.

Truva Atı: Bunlar, iyi düzenlenmiş bir web sitesine, genellikle etkileyici bir dergi ve makale listesine sahip olan dergilerdir. Ancak gerçekte bu tür makaleler ya yoktur ya da daha kötüsü çalıntı ya da intihal edilmişlerdir.

Tek boynuzlu at (Unicorn): Bunlar yasal yayıncılardır, ancak etik ihlallere, kaliteli bir hakem değerlendirme sürecine veya arşivleme politikalarının eksikliğine sahiptir. Makaleler her an kaybolabilir. (Tuncay Tunç)

Van'da uluslararası sitelerde makale yayınlama vaadiyle 50 akademisyen 1 milyon TL dolandırıldı

Van'da polis ekiplerince yapılan 2 aylık çalışma sonucu, genellikle akademik unvan sahiplerinden makalelerinin yayınlanması vaadiyle para talep ederek 1 milyon lira haksız kazanç sağlayan 4 şüpheli yakalandı

Independent Türkçe-28 Eylül 2020

Haksız yazarlık (Başkasının makalesine çökmek):

Öz saygısını kaybetmiş bir kişinin hiç katkıda bulunmadığı bir akademik çalışmaya (makale vb) otoritesini ve gücünü kötüye kullanarak kendisini zorla yazar olarak ekletmesi”
Doktora öğrencisi olarak emeğinizin üzerine nasıl

çöküldüğünü yaşayarak öğrendiniz. Danışman hocanın üzerimde emeği var diyerek sesiniz çıkmaz. Burada önemsenmesi gereken danışman hocanızın akademisyen eşinin, oğlunun, bir yakınının puana gereksinimi olması, makalenize yazar olarak eklenmesi istemidir. Makaleye ismi eklersiniz. Bu ismi eklemeyen çok şey öğrenmişsinizdir. Farkında olmadan makale yazım şebekesi içine girmişsiniz. Disiplin alanında çalışan hocalarla iletişim sağlayarak, karşılıklı makalelerinizde isimleri yazarsınız. Bir anda onlarla çalışmada bulunmuş/makale yazımında yer almışsınızdır. Özellikle doçent olmaya hazırlandığınızda büyük katkısı olacaktır. Bu olgu yerli ve milli akademik ölçütte çökme olarak değerlendirilmez, dayanışma olarak alınır.

% 74

Akademisyenlerin %74'ü ise çalışmaların sonuçlarına katkısı olmasa bile diğer akademisyenlerin haksız yazar olarak eklendiğini belirtti.

Kaynak: ÖGESEN Akademik Etik Saha Çalışması 2018

Sadece Türkiye'de olabilecek bir pazarlık:

- Profesör Y.Ç. Profesör A.S.'ye ait bir makaleyi kopyalayıp yapıştıran bir sempozyumda sunuyor...
- A.S bunu fark edince Y.Ç'ye burs veren bir derneğe 10000 TL bağış yaparsa uzlaşabileceklerini söylüyor...
- Y.Ç: "Bari 5000 TL olsun!"

Sahtecilik (Veri imalatı/tahrifi): *Akademik çalışmalarda "hayali verilerin oluşturulması ve bu uydurma verilerin gerçekmiş gibi kullanılması" ya da "yanıltıcı bir izlenim verme niyetiyle araştırma verilerinin manipülasyonu."* Yerli ve milli akademisyen olarak, bir sabah sosyal medyada dolaşırken, Reis'in söylediklerini bilimsel taban oluşturmak aklınıza düşer. BAP destekli bir çalışma yapmak için proje sunarak desteğinizi alıp çalışmaya başlarsınız. Amacınız "Faiz sebep, enflasyon netice" hipotezini doğrulamak. Ya da vatandaşın uygulanan ekonomi politikasından nasıl zenginleştiğini ortaya koymak. Çalışmaya başladınız birden çok analiz yapıp "Reis'i" mutlu edecek anlamlı verileri rapor etmek ya da farklı anlamlılığı yakaladığında veri toplamayı keyfi şekilde durdurmak. Sonuçlar belli olduktan sonra hipotez değiştirerek çalışmayı ters yüz etmeyi tahrifi yapmak olarak niteleniyor. Yerli ve milli akademisyen olarak Reis'in hipotezlerinin yanlışlığını ortaya koyarak "dış güçlerin" bıyık altından küçümsemesine ve çok sevdiği halkının karşısında küçük düşmesine katkı yapmak olmaz.

Söylenmeyen kriter

Bu kadar yerli ve milli ölçütün içinde söylenmeyen ama istenen ölçüt "eğitimli cahil" olmak. Akademiklerin üst yöneticileri özellikle bu meziyetinizin gelişmiş olmasına dikkat ediyorlar. Bu nedenle bu meziyetinizi kararlı, hissedilebilir şekilde yöneticilere, günlük yaşamınıza yansıtmanızdır. Bu ölçüt istenenlerin anasıdır. Kazan kazan uygulamasıdır. Eğitimli cahil olunca doğal olarak düşünme yetinizi kaybediyorsunuz. Bu edinimin birçok faydalı yanı var. En önemlisi soru sormaktan, sorumluluktan, düşünmekten kurtulmuş olmaktır. Sizin için danışman hocan düşünür. Hocanın yerine bölüm başkanı, bölüm

başkanı yerine dekan düşünür. Dekanın yerine rektör düşünür. Rektörün yerine de YÖK başkanı düşünür. Bunların hepsinin yerine de reis düşünür. Böylece hiç kimse düşünme zahmetine girmez. Bütün zahmeti reis yüklenir.

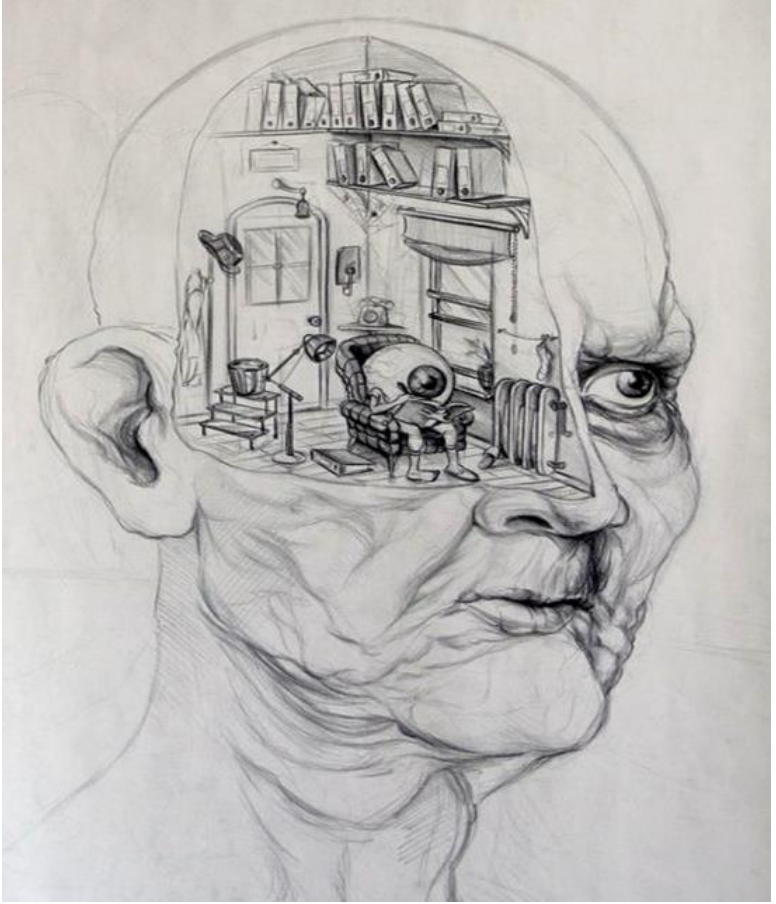
YÖK Denetleme Kurulu Üyesi-Sabahattin Zaim
Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Bülent Arı; **Ben daha çok cahil ve okumamış tahsilsiz kesimin ferasetine (anlayış-sezgi) güveniyorum**

"Ben daha çok cahil ve okumamış tahsilsiz kesimin ferasetine (anlayış-sezgi) güveniyorum bu ülkede. Yani ülkeyi ayakta tutacak olanlar, okumamış, hatta ilkokul bile okumamış, üniversite okumamış cahil halktır. Onlar bu yanlışların hiçbirini yapmazlar, o beyannamenin ben neresinden tutayım. Daha önce Jön Türklerin yaptığı gibi ateşe sürüklüyorlar Türkiye'yi. Türkiye'nin okumuş kesimi, profesörlerden başlayarak geriye doğru en tehlikeli olanlar üniversite mezunları. Olayları en rahat okuyanlar ilkokul mezunları. Çünkü, zihinleri berrak. Üniversite ve sonrası durum çok vahim çünkü gidişatı okuyamıyorlar, zihinleri bulanık. Sultan Hamid devrine geri dönelim, Sultan Hamid, mülkiye olmak üzere Sultanileri kurdu. Yani medreselerde az çok kıt kanaat sadece dini tedrisat olmak yerine, laik eğitimi bütün ülkeye yaydı. Yani Osmanlı aydınlanmasını sağlayan Sultan Hamid'dir. Bu okullarda okuyanlar Sultan Hamid'i devirdiler. Bizde de şimdi okuma oranı arttıkça beni afakanlar basıyor. Ben açıkçası korkuyorum, ben her zaman cahil halkın ferasetine güveniyorum. Ben sürekli Refik Halit gibi gözlem yapıyorum, trafikte en tehlikeli

tipler üniversite mezunlarıdır. Bakın normalde hiç okumamış kesimler trafikte bir şey verdiğiniz zaman ona uyarlar, bunlar sürekli tehdit oluşturmazlar. Dünyanın gidişatını göremeyenler okumuşlardır. Okuma oranı arttıkça Türkiye'de olayları tahlil kabiliyeti azalıyor. Erdoğan giderse tam bir felaketle karşı karşıya kalırız. Gelecek nesillere bir şey bırakabilmemiz için evet bizim de ölmemiz gerekiyor. Sevdiklerimizden de vazgeçeceğiz. Üzeri örtülü görünmeyen bir savaş halindeyiz, bunu kabul edelim."

Bir örnek

Reis'e sık sorulan diploma sorusu, dört bilinmeyenli denkleme dönüştüğü günlerde, bir gece yatağında uyuyamayıp düşünürken, okumadığı fakültede notunu kırık veren yardımcı doçent aklına geldi. Sabah olup ilk çıktığı kürsüde *"Yardımcı doçentlikle ön kesiyoruz. Dünyanın kaç yerinde acaba yardımcı doçentlik var? Bu gerçekten ilmiye sınıfına bir paravan, engel oluşturuyor"* diye haykırınca, YÖK Başkanlığı hemen çalışma başlattı. Yukarıdan aşağıya doğru *"gerçekten bu nedir yardımcı doçentlik"* diye bir kımıldanma oldu. Reis düşünmüştü. Hemen bir alt komisyon, onun üstüne bir üst komisyon kuruldu. Bir yasa metni hazırlandı. Akademik kadrolar yeniden düzenlendi. Yasaya göre, "yardımcı doçentlik" kadrosu yerine "doktor öğretim üyesi" kadrosu ihdas edildi. Üniversitelerde öğretim elemanları; öğretim görevlileri ve araştırma görevlilerinden. Öğretim üyeleri ise profesör, doçent ve doktor öğretim üyesinden oluştu.

Bir örnek daha

“Durumdan vazife çıkarmaya çalışan” bir gurup akademisyen “barış” çağrısı yapmaya kalkıştı. Oysa bu tür çağrılar akademi adına reis yapabiliirdi. Çok öfkelenen Reis zılgıtı çekti. *“Ey aydın müsveddeleri, siz karanlıksınız, karanlık. Aydın falan değilsiniz. Sizler... buraların adresini*

bilemeyecek kadar karanlıksınız, cahilsiniz... Çoğu maaşını devletten alan, cebinde bu devletin kimliğini taşıyan sözde aydınların ihanetiyle karşı karşıyayız” diyerek tek düşünenin ve ‘barış istenecekse onu da biz isteriz’ çağrısının kendisine ait olduğunu ortaya koydu. Farklı düşünürseniz “*alçak, zalim, kapkaranlık, cahil, tiksinti verici, vatan hanini, lümpen, terör örgütü maşası, ahlaksız, mandacı artığı, ruhu kirlenmiş”* akademisyenler yığını olacaklarını anımsattı. Durumdan vazife çıkarıp zılgıt yemektense, cahil olup kaşığı sallamak yerli ve milli akademinin değişmez ölçütü oldu.

AKADEMİSYEN TİPOLOJİSİ: BİR DENEME...

Prof.Dr.Coşkun Can Aktan

Üniversitelerde bugün ciddi anlamda eğitim-öğretim ve araştırma ile meşgul olmayan pek çok akademisyenin görev yaptığını biliyoruz. Bugün üniversiteler öylesine dejenere olmuştur ki, bazı üniversite mensupları asıl görevleri olan eğitim ve araştırma faaliyetlerine önem vermeden üniversite dışında her türlü işle meşgul olmaktadır.

Ülkemizde, maalesef adı bilim adamı olarak nitelendirilen birçok akademisyenin; bir kısmının “okumaz- yazmaz”; bir kısmının “okur- yazmaz” (yazma tembeli); bir kısmının çok hayret edilecek şekilde “okumaz-yazdırır!” (asistanlarına ders kitabı ya da makale yazdıran hocaları bu kategoriye koyuyorum!) olduğunu çok iyi biliyoruz. Ne yazık ki, “okur-yazar” insanlarımızın sayısı çok azdır!...”

Bir akademisyen tipolojisi yapmaya çalışalım...

“Okur-yazar akademisyenler”.

Bunlar sahip oldukları unvanların görev ve sorumluluğunu taşıyan bilgili, liyakatli ve erdemli insanlardır. Tabii,

burada okur-yazarlık kavramını kendi alanında kitaplar okuyan ve saygın bilimsel dergileri takip eden akademisyenler için kullanıyoruz.

“Okur-yazmaz akademisyenler”.

Bu kategorideki akademisyenler, kendilerinden beklenen görevi kanaatimce eksik yapmaktadırlar. Yazmak, bilgiyi paylaşmak demektir. Bilimin gelişmesi için akademisyenlerin sahip oldukları bilgiyi yazarak daha geniş bir kitle ile paylaşmaları gerekir. Yine de bu kategoride etik-dışı bir davranıştan söz edilemez.

“Okumaz-yazmaz akademisyenler.”

Bazı akademisyenler tembellik, rehavet ve atalet içerisinde mesleklerini sürdürürler. Kimileri araştırma görevlisi olarak girdiği meslekte hayret edilecek bir şekilde okumadan ve yazmadan bazı akademik ilerlemelere sahip olur ve sonra da emekli olur.

“Okumaz-yazar akademisyenler.”

Doğrusu bu en tehlikeli grubu oluşturur!... Böyle türlerin varlığı da aşikardır.

“Okumaz-yazmaz, fakat yazdırır akademisyenler!..”

Asistanlarına kitap yazan ahlaksız hocaların sayısı da az değildir!... Bu kategori tamamen ahlak dışı bir alanı temsil eder.

“Gazeteci akademisyenler”. Bir kısım üniversite mensupları asıl görevleri olan bilimsel araştırma çalışmalarını yapmak yerine köşe yazarlığı yapmaktadırlar. Son yıllarda bu kimselerin sayısı süratle artmıştır. Şüphesiz, bir bilim adamının bilgilerini gazetelerde yazılar yazarak kamuoyuna aktarması çok önemli ve değerli bir çabadır. Ancak, bilim adamının asıl işi “bilimsel araştırma” yapmaktır. Her ikisini de bir arada layıkıyla yapana saygımız sonsuz...

“Televizyoncu akademisyenler.” Televizyonlarda haber sunan, yarışma programları takdim eden, televole tarzı programlar yapan akademisyenlerin olduğunu da pekala hepimiz biliyoruz.

Bu kategorileri daha da genişletmek mümkün...

Kendi adıma “profesörlük”, “doçentlik” gibi saygın ünvanlara gölge düşüren bu tür akademisyenleri kınıyorum ve ayıplıyorum.

Üniversiteler Arası Kurul ya da Yükseköğretim

Kurulu’nun “meslek etiği” adına bazı ilkeler üzerinde çalışması gerekiyor mu acaba?

Akademisyen adayı

Yerli ve milli akademik kriterleri içselleştiren akademisyenler, akademisyen adaylarından ne isterler. Öncelikle çok şey istenir. Akademisyenler “mühim” insan olduklarından istemeyi çok iyi bilir. İsteme listeleri oldukça kabarıktır. Gönlünden geçen istemlerini akademisyen adayına eksiksiz anlatırlar. Anlatma işi onlara ait olduğundan anlatırken çok mutlu olurlar. Karar verirken ve adayı akademiye kabul ederken yetkinin kendilerinde olmadığını bildikleri için rahattırlar. İlk olarak akademik yükselme için pek çok farklı çalışmanın yapılması gerektiğini belirtir. Yüksek lisans tezi ve doktora tezi hazırlamak... Bunlar, öğretim üyesi olarak atanmak ve akademisyen olarak çalışmaya başlamak için en önemli şartlar diyecek. Bu sürecin tamamlanmasının ardından doçentlik ve profesörlük kadroları için ulusal ve uluslararası alanda makale, kitap, sempozyum, konferans, tez yönetimi, lisans, yüksek lisans, doktora düzeyinde ders vermek gibi pek çok farklı akademik çalışmaya imza atılması gerektiğinin üzerinde durular. En son olarak

yasanın istediklerini söze getirirler. Bu ölçütlerde herkesin bildikleridir.

Akademiye girişte yasanın istediği koşullar; İyi bir lisans ortalamasıyla lisans eğitimini tamamlamak, Yeterli bir ALES (Akademik Personel ve Lisans Üstü Eğitimi Giriş Sınavı) puanına sahip olmak, YDS, YÖK-DİL ya da bu sınavlara eş bir yabancı dil sınavından kabul görür bir puana sahip olmak gb. Bilinmesi gereken bir şey daha var. Akademiye çalışma sözleşmeye dayanır. Akademik yaşamın devamı için her yıl sözleşsin. Önce hocanla, arkasından bölüm başkanı, arkasından da dekanla son olarak rektör ile sözleşmek zorundasın. Yasa böyle yazsa da siz, tersten başlatın. Rektör istemez ise önceki aşamaların hiçbir önemi yoktur. Rektörün kararına karşı, hiçbir hocadan “Yahu... biz bu çocuğu istiyoruz/istemiyoruz!” diye ses çıkmaz. Hocam “bu nasıl şey...” diye sorduğunuzda iki elini yana açar, hızla uzaklaşır.

Bu kargaşanın içinde annelere de pay düşer. Akademik kadrolardaki tüm bireyler öğretim elemanı olarak isimlendirilirler. Bir yolunu bulup akademiye adım attığınızda “akademisyenim” dediğinizde başınız ağrımaz. Yeter ki kapıdan içeri girin. Anneniz “benim oğlan pırefesör” diye konu komşu arasında övünse, mahallenin güzel kızlarından hangisini alsak uğraşına girse, onu kimse kınamaz. Er ya da geç oğlu pırefesör olacaktır. Kız anaları üzülecektir. Benim kızım “pırefesör olacak” oğlan bakayım geleneği olmadığından, mahallede oğlan bakamaz. Yine de üzülmesinler. Kızları mahallesinin, köyünün örnek kızı olarak birçok kızın aklına akademisyen olmak isteğinin düşmesine öncülük edecektir.

*Akademik kariyer yapan bir kişinin medeni yolculuğu;
Yüksek lisans bitsin evleneceğim
Yeterliliği geçince evleneceğim
Doktora bitsin evleneceğim
Kadrom çıksın evleneceğim
Doçent olayım evleneceğim
Bakmışsın evlenecek kimse kalmamış.
Ya da*

*Doktoramı aldım, boşanıp meslektaşım ile evleneyim
Doçent oldum, boşanıp asistanım ile evleneyim
Pirefsörlüğe yükseldim, boşanıp öğrencimle evleneyim*

Şu işe bak yahu!
Bugün de evrenin
parmak izini
keşfetmek
bana nasip oldu!

E...

İKİNCİBÖLÜM ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

Öğretim görevlisi, doktora derecesine sahip olma zorunluluğu olmayan ve özel uzmanlığı gerektiren konularda ders vermek üzere geçici veya devamlı olarak yükseköğretim kurumlarında görevlendirilen kişidir. Herhangi bir alanda Tezli Yüksek Lisans yapmış olan kişiler Öğretim Görevlisi olabilirler. Öğretim Görevlisi olan kişiler Meslek Yüksekokullarında ya da bölümleriyle ilgili fakülte veya enstitülerde görev yapabilirler. Doktorasını tamamlamış olanlar ilgili uzmanlık alanında doçentlik sınavına başvurabilmektedir.

Öğretim Görevlisi ve Öğretim Üyesi birbirinden farklı unvanlardır. Öğretim Üyeleri Doktora yapmış ve Akademik Unvan almış kişilerdir. Öğretim Görevlisi olmak için yaş sınırı bulunmamaktadır. Yabancı Dil bilme koşulu aranmaz. Herhangi bir alanda uzmanlaşmış kişiler farklı bir sektörde çalıştığı halde yükseköğretim kurumlarında ders verebilirler. Bu kişiler aynı zamanda başka bir resmi görev almış veya serbest meslek sahibi de olabilir. Resmi görevden nakil suretiyle gelen öğretim görevlilerine kendi derecelerindeki aylık ödenir. Meslek sahibi olan ve sadece belirli dersleri vermek üzere anlaşılan öğretim görevlilerine ise ders saati üzerinden bir aylık veya ücret ödenir. Bu

kadroya sahip kişiler akademisyen olarak tanımlanmazlar. Daha çok ders anlatıcısı olarak görülür.

Atanma koşulları

Öğretim görevliliği kadrolarına atanmak için doktora şartı aranmaz. Tezli yüksek lisans yapmak yeterlidir. Lisans not ortalaması yüksekliği bakılır. Diğer aranan koşullar; Lisans eğitimi sonrasında belgelendirmek kaydıyla alanında en az 2 yıl iş tecrübesine sahip olmak, ALES sınavından 70 ve üzeri puan almak. Ancak bu kadrolara başvurularla ilgili deneyim şartının süresi 2 yıldan az olmamak kaydıyla değişiklik gösterebilir. Ön lisans programlarına öğretim görevlisi olarak başvurularda dil şartı (YDS- YÖK DİL veya eşdeğeri) aranmamaktadır. Lisans düzeyinde eğitim veren kadrolarda ise dil sınavından en az 50 almak gerekmektedir.

Yazılanlar nasıl okunmalı

Yükseköğretim Kanununun ilgili maddesinde; “*Öğretim görevlileri; üniversitelerde ve bağlı birimlerinde bu Kanun uyarınca atanmış öğretim üyesi bulunmayan dersler veya herhangi bir dersin özel bilgi ve uzmanlık isteyen konularının eğitim-öğretim ve uygulamaları için...*” başlıyor. Devamında değişik meziyetler, donanımları adayın taşıması isteniyor. Taşıma, taşıtırılma olarak okunmalıdır. Uzmanlık ve tanınırlık rektörün tanınması, ‘işini’ biliyor kabul etmesi ile sınırlıdır. Tanıma aile üyelerinden, üniversite üst yöneticilerinin, rektör beyin sevgilisinin yakını olmaktan ya da rektörün zihnen bedenen bağlı olduğu cemaatin şeyhinin işaret ettiği ile sınırlıdır. Öğretim görevlisi alım ilanına çıkılmadan önce rektör öncelikle tanınırlık halkasında (yakınları arasında) kimin işsiz olduğunu tarar. Aday bulunur. Adayda ayrıcı meziyetler aranır, bulunamaz ise meziyet yüklenir. Adayı

tarif edecek şekilde ilana çıkılır. Rektör bey bunu yeterli görmeyebilir. Önceden deneyimlemiştir. Çok ayrıcı yazılsa da arada bir aranan özelliklere yakın aday başvuruları olmuş, ayırmakta hayli yorulmuştur. Bunu bildiği için ilana ek koşul olarak ilgili alanda iki ya da beş yıllık iş deneyimi istenir. Örneğin kadın adaylar için araba kaporta çöküklerindeki boyanın kimyasal madde ile yumuşatılarak çatlamadan düzeltilmesi iş kolunda iki yıl iş deneyimi sahibi olmak gibi... Bu nasıl olur demeyin. Böyle bir deneyim belgesi -hele kadınsa- nasıl alınır? Alınır. Şöyle, arabası olanın kaportacı dostu da olur. Kaportacıya gidilir, konu anlatılır, çıkacak bedelin kendileri tarafından ödeneceği ayrıca belirtilir. Usta “iş görmenin” verdiği hazla kabul eder. İşlem başlatılır. Dost akrabadan iki tanık bulup iş mahkemesine başvurulur. Bu kız bilmem hangi yıllarda ustanın yanında çalıştı diye ifade verilir. Yargıç kararıyla SGK kaydı yapılır. SGK kaydını alıp, başvuru belgelerine ekleyerek, başvurunuzu yaparsınız. İş deneyimi yalnızca sizde olduğu için sınava giren tek kişi, kazanan tek sizsiniz.

Eşini daha önce ilk olarak İslami Bilimler Enstitüsü'ne sekreter olarak atamasıyla, ardından da Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne bilgisayar işletmeni olarak görevlendirmesiyle gündeme gelen bir rektör ısrarını sürdürüyor.

7 Temmuz'da yayımlanan ilanın kriterlerini karşılayan ve başvuran tek kişi eşi oldu.

İlanda yer alan kriterler şu şekilde:

*Arap Dili ve Edebiyatı, Arapça Öğretmenliği ya da Fars Dili ve Edebiyatı bölümleri lisans mezunu olmak.
Dil alanında tezli yüksek lisans yapmış olmak.*

Lisans mezuniyeti sonrasında en az 10 yıl eğitim ve öğretim alanında deneyim sahibi olmak.

Yabancılara Türkçe öğretimi sertifikasına sahip olmak. Belgelendirmek kaydıyla branş dili yanı sıra en az orta düzeyde ikinci bir yabancı dil bilmek ya da ikinci yabancı dil alanında hazırlık sınıfını başarıyla tamamlamış olmak. Arapça öğretmenliği haricindeki bölümlerden mezun olanlar için pedagojik formasyon sertifikasına sahip olmak.

Rektör eşinin üniversitede bulunan biyografisinde ise söz konusu kriterlerin her birini karşıladığı görülüyor.

Tek başvuru, tek sınava kazanan oluyor.

Yasada ‘eserleri ile tanınmış kişiler’ öğretim görevlisi olarak atanabilir diyor. Uzmanlık istemekten daha kolay. Bunda tanık ve mahkeme yok. Cüzdana bağlı. Bu konuda da rektör bey oldukça deneyimlidir. Yakınını eserleri ile tanınmış kişi yapması zor değildir. Aday her halükârda yüksek lisans diploması almıştır. Bitirme tezi de yazmıştır. Öncelikle tez yayın (makale) olarak yayımlatılır. Hızını alamayıp, görevlendirdiği bir öğretim üyesine -genellikle tez danışman hocası olur- tezi kitap formatında düzenlemesini ister. Bir korsan yayınevi bulunur. Kitabı basarak zahmete girmesi istenmez. Yerine yayınevi sertifikası ile ISBN numarası istenir. Kitap basılmamıştır ama eserin tapu kaydı elindedir. Aday eserleri ile tanınmış kişi durumuna gelmiştir. Diğer adaylardan itiraz eden çıkabilir. Medya yazabilir. Rektörlüğün savunması “adamin elinde tapu kaydı var, bilmem nerede arsam var diyor. Çevresi onu arsa sahibi olarak bilir. Hiçbiri gidip bakalım bu adamanın arsası gerçek mi değil mi diye, gidip görelim demez. Kitap işi de böyle. Belgeye bakarız...”

Bir gün Kazasker Şemseddin Molla Kethudazade Kazasker Sadık Efendi'yi Konağında ziyarete gider. Sadık Efendi'nin Hamdi adında küçük yaştaki oğlunu görür ve bu müderris oldu mu diye babasına sorar. Babası da olmadı deyince, Şemseddin Efendi hemen Şeyhulislama gider ve müderrislik ruusunu alıp getirir verir.

Akademinin ağır işçisi

Yasanın yaptığı tanımlamaya göre Öğretim görevlisi akademinin ağır işçisidir. Aynı zamanda “İngiliz anahtarı” olma durumu da vardır. Öğretim üyesi olarak/akademisyen olarak tanımlanmazlar ama ne kadar angarya ders yükü varsa yüklenir. Öğretim görevlisinin alanı ile girdiği dersin ilgisi var mı yok mu bakılmaz. Verilen her dersi anlatabilecek donanıma sahiplerdir. Alanınız iktisat, ziraat olduğu bakılmaksızın İngilizce, Hukuk, Bilgisayar dersleri, hiçbiri olmazsa beden eğitimi, Atatürk ve İnkılap Tarihi derslerine girersiniz. Örneğin ziraatçı bir öğretim görevlisi İngilizce, bilgisayar vb. derslerine rahatlıkla girer, anlatması istenir. Anlatırsın.

Akademinin ağır işçisi olunsa da iyi yönleri de vardır. Okul ile ilginiz gireceğiniz ders saati ile sınırlıdır. Dersleri düzenli verdiğiniz sürece kimse “neredesiniz” sorusunu sormaz. Derste ne anlattığınızda sorulmaz. Gireceğiniz derslerle ilgi ön çalışma yapmanıza gerek yoktur. Derste anlatmak istediğiniz konuyu belirlediyseniz, dersten bir gece önce şöyle bir göz atsanız olur. Öğrenme aşamasında öğrencilerden bir adım öndesinizdir. Bu da azımsanacak şey değildir. On saatlik öğrenme farkı sizlere soru sorma/sınav yapma, hoca olma hakkı tanımaktadır. Yapmamanız bir şey, derse girerken yanınızda akşam okuduğunuz kitabı götürmemek. Bazen öğrencilerin

arasından çıkan birisi, kitabı önceden edinerek sizle aynı saat diliminde öğren muzipliği yapabilir, derste soru sorma cüreti gösterebilir. Bunun dışında sizi zorlayacak bir şey yoktur. Ders yükü fazlalığından şikâyet ederek okula gelmeme hakkınız bulunmadığını unutmayın.

Yasada öğretim görevlileri en çok iki yıl süre ile atanabilir yazar. Atanma süresi sonunda görevleri kendiliğinden sona erer yazsa da işlerliği yoktur. Öğretim görevlileri ağır işçi ve İngiliz anahtarı oldukları için akademinin üst yöneticileri tarafından dikkatle izlenmezler. Onlar için sınıfa girilmesi, öğrencilere okuyorum hissi verilmesi yeterlidir. Sözleşmeniz düzenli uzatılır. Fakat, ders anlatıcısı olduğunuzu unutup “barış” istemeye, “bu memleket nereye gidiyor” diye söylenmeye kalktığınızda yasanın nasıl işlediğini öğrenme fırsatı edebilirsiniz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ

Araştırma görevlisi (*eskiden* "asistan") yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim üyesi yardımcısı. Başlangıçta asil olarak tayin edilmeyen asistanlar, bu tarihten bir yıl sonra asil kadroya geçerler. Gerekli görülenlerin adaylık süresi bir yıl daha uzatılabilir. Asistanlar, asaletlerinin onanmasından itibaren 4 yıl içinde uzmanlıklarını ve altı yıl içinde doktoralarını vermek zorundadırlar. Bu süre içinde doktor veya uzman olamayan asistanların görevlerine devam edip etmemelerine, birlikte çalıştığı hocaların önerisi üzerine rektör karar verir.

Asistanların üniversite dışında herhangi bir işte çalışmaları yasaktır. Kendilerine belirli miktarda üniversite tazminatı ödenir. Asistanlar, yanlarında çalıştıkları profesör veya doçentlerin gerekli göreceği öğretim ve uygulamalarda hazır bulunmak, kendilerine konularıyla ilgili olarak verilecek işleri zamanında ve düzenli olarak yapmak, öğrencilerin çalışma ve uygulamalarına yardım etmek işleriyle görevlidirler.

Araştırma Görevlisi Olma Şartları

Yükseköğretim Kanununun ilgili maddesinde “*Araştırma görevlileri, yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim elemanıdır*” diye tanımlar. Öğretim görevlileri gibi ders anlatma ile ilgileri yoktur. Hocaların yaptığı araştırma, inceleme ve deneylere yardımcı olurlar. Araştırma görevlisi olmak için uzmanlık ve eserleri ile tanınırlık istenmez. ALES sınavına girmek, sınavdan en az 70 puan almak, Araştırma görevlisi ilanına başvuru sürecinde 35 yaşını geçmemiş olmak, Yabancı Dil Sınavına girmek ve bu sınavdan en az 50 puan almak. Tüm bu şartların sağlanması halinde, Araştırma Görevlisi ilanlarına başvurabilirsiniz.

Yasanın koyduğu koşullara Araştırma Görevlisi olarak atanmanıza yeterli değildir. Tüm akademik atamalarda geçerli olan koşullar, Araştırma görevliliği atamasında da geçerlidir. Rektörün ve akademi üst yöneticilerinin yakını olmak. Rektörün sevgilisinin yakını olmak. Rektörün zihnen bağlı olduğu cemaatteki hoca efendinin önerdiği kişi olmak gb. Bunlardan hiçbiri yok, yalnızca bilginize, aldığımız puanlara güvenerek yapacağınız başvuru, “özgüveninizi yitirmek” dışında bir katkı sağlamaz.

Bir dava dosyasında bir rektörün oğlunu işe aldirmek için nasıl bir yol izlediği tek tek nasıl anlatılıyor;

Komisyon ve jüri üyelerini kendi belirlemiş

– Belgeler arasında kendi oğlunun belgelerinin de olmasına karşın görevine devam ederek, Fakülte Yönetim Kurulu'nca belirlenmesi gereken Ön Değerlendirme Komisyonu ve Sınav Jüri üyelerini kendisi belirledi.

Ayrımcılık yapılmış

– Dekan'ın oğlu başvuru dilekçesinde el ile “Van” yazıldı ancak başvuru süresinde İlahiyat Fakültesi Sekreterliği'ne verdiği dilekçede il/ilçe adına rastlanmadı. Dilekçesine il/ilçe adı yazmayan başka bir aday ise doğrudan elendi.

Listede oğlunun ismi öne çekilmiş

– Sınava girmeye hak kazanan 20 kişilik Ön Değerlendirme Tablosunda, puanlarına göre 30'uncu sırada olması gereken oğlu 12'nci sırada gösterildi.

– Rektör, daha ön değerlendirme yapılmadan önce sınava başvuran adayların bütün belgelerini gördü.

Ön değerlendirme rektörün odasında yapılmış

– Sınava katılacak adayların ön değerlendirmeleri rektörün odasında yapıldı.

– Taraf olduğu bir konuda görüş beyan etti.

– Sınav jüri üyelerini doğrudan ya da dolaylı olarak baskı altında tuttu.

Rektör, söz konusu iddiaların gündeme gelmesinin ardından şu açıklamada bulundu:

"Sınava eksik evrakla girenleri, sınava almamız söz konusu değil. Bununla ilgili elenen epeyce müracaat sayısı oluyor. Sınava girmesi gereken adayların tamamı sınava girmiyor. Bazı adaylar o sınava girmek için müracaat ediyor ama sınava girmiyor. Yani şöyle diyeyim: Sınava müracaat edenlerin yarısı eksik evrakla, yarısı da sınava katılmıyor. Yani bir sınava 30 kişi müracaat ettiyse aşağı yukarı 6 kişi katılıyor. Şimdi bu sınavda da aynı şey olmuş. Sınava katılıp da kazanmayan veya sınava müracaat edip de, sınava giremeyen hiçbir aday mahkemeye de müracaat etmemiş. Mahkeme kapısı herkese açıktır. Niye bugüne kadar mahkemeye başvurmamışlar? Şimdi 2.5 sene aradan

geçmiş, birileri bunu pişirmeye çalışıyor maalesef. Perşembe günü bu konu ile ilgili Hakkari\de basın toplantısı düzenleyeceğim. Bu haberle ilgili mahkeme sürecini başlatacağız. Haberi yapan gazetede ki bilgiler yanlış. Bu adayların puanları birbirine çok yakın. Ayrıca yazılı sınav yapılıyor. Bu yazılı sınavda hiçbiri ön değerlendirmede birinci sırada değil."

Yüksek lisans

Araştırma görevliliği dönemi, akademisyen olmanın altyapı yatırımlarının yapıldığı aşamadır. Yüksek lisans ve doktora eğitimi Araştırma görevliliği kadrosunda başlanır ve bitirilir.

Akademik yolculuk Yüksek lisans ile başlar. İngilizcesi "master" olan bir lisans öğretimine dayalı eğitim-öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir. Yüksek lisans eğitimi, kişinin eğitim aldığı branşta uzmanlaşması ve bu durumu bilimsel bir makaleyle (tezle) ispat etmesiyle tamamlanır. Bu eğitimin ardından kişi "bilim uzmanı", "uzman hekim", "yüksek mühendis", "yüksek mimar" gibi unvanlara sahip olur.

Yüksek lisans eğitimi akademik yolculuğun ilk aşaması olması nedeniyle, doktora öncesi ısınma dönemi olarak algılanır. Danışman hocası tarafından "yerli ve milli" akademik ölçütleri içselleştirmesi yönünde çaba harcanmaz. Bunun yerine danışman hocaların ve bölümün el ulağı olarak görülür. Bölümün yazışmaları, getir götür işleri, değişik angarya işler ona aittir. Danışman hoca yalnızca akademik çalışmalarına yardım etmesini istemez. Tüm özel işleri için el ulağısındır. Çocuğunu okuldan almak başta olmak üzere, elektrik parasını yatırmak, arabasını yıklatmak, bir yere gidecekse özel şoförlüğünü yapmak,

çanta dosya taşımayı saymıyoruz. Bunlar sıradan işler. Hocanın bu yakın ilgisinden başlangıçta olağanüstü etkilenirsin, sınırsız keyif alırsın. Sonra değişir mi? Değişmez. Merdaneli çamaşır makinasının kazanına bir kere girmişsin. Bir sağa bir sola çalkalanmaktan helak olursun. Farkına varmayacak kadar danışman hocana bağlanırsın. Onun elinin üzerinden kalktığında dondurma gibi eriyip gideceğini sanırsın.

Yine de bu dönemde hiçbir şey öğrenmiyor sayılmazsın. Aslına bakarsan akademik yaşamının ayrılmaz parçalarını bu dönemde öğrenirsin. İlk olarak öğreneceğin, akademik yaşamın boyu kullanacağın “kopyala yapıştır” yönteminin usturuplu bir şekilde nasıl yapılacağını öğrenmek gibi. Danışman hocan, yetişmen için hiç bilgi sahibi olmadığı bir konuda, projenin nasıl hazırlanacağını bilmediğin bir anda senden proje hazırlamanı ister. Yüksek lisans öğrencisi olarak uzunca süre konu üzerinde araştırmalar yapar, proje nasıl yazılır diye incelemeler yaparsın. Hocan bu sürede ne yapıyorsun diye sormaz. Bir akşam üstü, -büyük bilim insanı olduğu için her akşam mesai sonrası odasında çalışır- odasına çağırır, projenin hazırlanma aşamasını sorar.

Sorulan soru mühimdir. Proje ne aşamada? Kem küm edersin. Hoca bunu biliyordur. Üzeri hiç bakmadığı kitapların, dört bir yanında dağınık fotokopilerin, bilgisayar çıktılarının olduğu çalışma masasının yanına bir sandalye çekerek oturmanı ister. Bilgisayarını açar. Senin günlerce aylarca hazırlayamadığın projeyi pat diye hazırlar. Bu yöntem “kopyala yapıştır” yöntemidir. İnternette kısa bir gezinti sonrası çalışma ile ilgili birçok çalışma örneği bulunur. Bu çalışmalarını tek tek açarak, projenin amacını bir çalışmadan, yöntemini diğerinden, hedeflenen bir

diğerinden alarak proje oluşturma şeklidir. Hocanda özgüven tavan yaptığından ya da ustalık devrinde olduğunu düşündüğünden oluşturduğu projeyi okuma gereksinmesi duymaz. Ama siz ırac olduğunuz için mutlaka okuyun ve size özgü formata getirin. Yoksa etik kurullardan dönebilir.

Proje kes yapıştır yöntemiyle hazırlandı. Bir şekilde etik kuruldan geçti. Artık alışma vakti. Hoca da yine aynı vurdum duymazlık. Sormuyor bile. Süre işliyor, etik kuruldan geçeli bir yıl geride kalmış. Hoca yine bir akşam “proje ne aşamada” diye pattadak sorar. Yine alışma masasına sandalyeni yanaştırmanı ister. İnternette şöyle bir gezinir. Bir sürü çalışma sonuçları görölür. Kaba taslak bakar, uygunu seçer. İndirir ve üzerinde çalışmanı ister. Hocam diyemeden “Evladım, elin gavuru çalışmış. Aynı yöntemi, aynı faktörleri kullanarak farklı sonuç alamazsın. Biz bu çalışmayı, bize benzeteceğiz. Üzerinde alış” diyerek, PDF’nin çıktısını elini verir.

Diğer yandan süre işlemektedir. Dersler bitmiş, tez konusu belirlenmesi ve belirlenen konunun çalışılarak tez haline getirilmesi gerekli. Tez yazımı da yerli ve milli akademik kriterlere göre danışman hocanın görevidir. Ne de olsa öğrencisi üzerinden “ekmek” yemiştir. Nankörlük hoş görölmez. Oturulup tez yazılır. Okuyup savunmasını yapması içinde öğrenciden rica edilir. Öğrenci tezini okuyup savunma yerine, savunma sonrası yapılacak ikramlarla ilgilenir. Danışman hocası da bunu ister. Kendi yazdığı tezin ne kadar anlamsız olduğunu bilecek kadar yerli ve milli akademisyendir. Jüride olan akademisyenler de bunun farkındadır. Tezi okumamış, ilgili raporunu da araştırma görevlisine hazırladığından, savunma sonrası ikramların ne olacağı üzerine yanındaki diğer üye ile söyleşmektedir.

"Analiz hizmeti" bir profesyonel kopya hizmetidir. Dünyanın her yerinde bir akademik dürüstlük ve yayın etiği ihlalidir. "Contract Cheating Services" olarak adlandırılır.

Kopya:

Herhangi bir avantaj elde etme çabasıyla dürüstlük değerlerini baltalayan eylemler.

Profesyonel Kopya Hizmeti:

Bir şirketin veya bireyin sipariş üzerine kendi eseriymiş gibi başkaları için yaptıkları çalışmalar için sağladığı danışmanlık hizmeti türü.

Kaynak: Avrupa Akademik Dürüstlük Ağı Akademik Dürüstlük Sözlüğü

Akademi ne kadar yerli ve milli olsa da “dışa karşı” ilgili yasada bazı kriterler konmuştur. Mezun etmek için Tezli Yüksek Lisans öğrencisinin belirtilen yayın şartını sağlanmış olması istenir. Yüksek lisans mezuniyetinin gerçekleşmesi için öğrencinin tez danışmanı ile birlikte tezden üretilmiş bilimsel çalışmasının aşağıdaki şartlardan en az birini sağlaması gerekli görülür. Ulusal/uluslararası hakemli etkinliklerde (sözlü/poster olarak) sunulmuş olması ve Ulusal/uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış veya yayına kabul edilmiş en az bir makalesinin olması, Kabul edilmiş patent/faydalı model/endüstriyel tasarımı belgelemiş olması. Tez savunması sonrası bu istenenler önceden yerli ve milli kriterlere uygun çözüldüğü için sorun olarak görülmez.

Kısacası her koşulda ‘master’ derecesini almışsındır.

“Bizler, tüm üniversite, akademi ve yüksekokul asistanları olarak, yurt gerçeklerini ekranlarından ve radyolarından yansıtmaya ve kamuoyunun gerçekten bağımsız olarak oluşmasına çalışan TRT Kurumu ile Sayın Genel Müdürü İsmail Cem üzerinde, son günlerde yaratılmak istenen baskılara ve tutarsız gerekçelerle görevden alınması çabalarına son vereceğinize, Cumhurbaşkanlığı yemininize sadık kalarak halkın arzularına tercüman olacağınıza inanıyoruz.”(Bir grup asistanın Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk’e çektikleri telgraftan, 1975)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM DOKTOR ÖĞRETİM ÜYESİ

Fransızca bir kelime olan doctorat “doktorluk rütbesi” kelimesinden gelmektedir. Bu sözcük Latince’de ise doctor “öğretmen” kelimesinden türemiştir. İngilizce’de doktora PhD olarak kullanılmaktadır ve açılımı “Doctor of Philosophy” olarak geçmektedir. Ancak PhD ifadesinden başka doctorate kelimesi ile de karşılaşmış olabilirsiniz. Doctorate kelimesi, genel anlamda doktora derecesi kazanabilme yeterliliğidir. Her “PhD“, “doctorate” iken, her “doctorate” “PhD” değildir diyebiliriz. Yurt dışında yapılan doktoralardan alınan unvanlar doktora tez çalışmasının yapıldığı alana göre değişmektedir.

Türk Dil Kurumunun açıklamasına göre; “Bir fakülte veya yüksekokulu bitirdikten sonra o bilim dalında sınav ve bilimsel bir eserle erişilen derece, basamaktır”. Doktora çalışması bir lisans ve yüksek lisans programını bitirdikten sonra başlanır. Doktoranın amacı, öğrenciye bağımsız bir şekilde araştırma yapabilme, bilimsel konuları derin bir şekilde inceleyip yorum yapabilme ve yeni sonuçlar elde edebilmek için yöntemler belirleyebilme yeteneği kazandırmasıdır. Bu dereceyle "bilim doktoru" veya uluslararası kısaltmayla "PhD" unvanı alınır. Doktora, en

yüksek seviyeli akademik derecedir. Doçentlik ve profesörlük sadece akademik unvanlardır.

Doktora süreci

Doktora eğitimi, YÖK (Yükseköğretim Kurulu) tarafından düzenlenir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre doktora programına başvurabilmek için adayların tezli yüksek lisans diplomasına sahip olmaları ve ALES'ten başvurduğu programın puan türünde 55 puandan az olmamak koşuluyla ilgili senato kararı ile belirlenecek ALES puanına sahip olmaları gerekir. Ayrıca ÖSYM tarafından eşdeğerliği kabul edilen uluslararası yabancı dil sınavlarından da en az 55 puan alınması istenmektedir. Bu koşulları taşıyan adaylar doktora eğitimine başvurabilir.

Türkiye'de doktora, 2 dönem doktora dersleri için ve 6 dönem de tez çalışmaları olmak üzere 8 dönem (4 yıl) diyebiliriz. Ancak tez çalışmalarının uzaması, bir takım istenmeden de olsa ortaya çıkan gecikmeler (örneğin bazı malzemelerin zor bulunması veya daha derinlemesine araştırmanın gerekmesi) gibi sebeplerden ötürü 8 dönemden (4 yıldan) fazla sürebilmektedir. Doktora dersleri en fazla 4 dönem içinde başarıyla tamamlanmalıdır. Bu süre içinde derslerini tamamlayamayan veya Yükseköğretim Kurumu'nun (YÖK) öngördüğü en az genel not ortalamasını sağlayamayanların ilişkileri kesilmektedir.

Doktora, ilk ve en önemli araştırma derecesidir ve bu yüzden zamanın çoğu araştırma yapılarak geçirilir. Tam olarak nasıl yapılacağı ise çalışma alanınıza bağlı olarak değişiklik gösterir. Kütüphanede kaynak araştırması, laboratuvarda deneyler ya da arazi çalışmaları yapabilirsiniz. Çalışma nerede yapılırsa yapılsın, zaman

zaman danışman ile bir araya gelinerek araştırma sürecinin ilerleyişi kontrol edilir.

Doktora öğrencisi olarak, aldığınız lisansüstü dersleri geçtikten sonra alanınızda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu göstermek için doktora yeterlilik sınavına girersiniz. Yeterlilik sınavını geçtikten sonra tez önerinizi sunarak tez dönemine başlarsınız. Tez dönemi boyunca tez izleme komitesi ile belirlenen zamanlarda bir araya gelerek tez çalışmasının ilerleyişi hakkında bilgi verirsiniz. Doktoranın son aşaması savunmadır. Tez tamamladıktan sonra komite tarafından belirlenen tarihte savunma yapılır. Savunma, sözlü olarak komiteye ve dışarıdan katılımcılara tezin açıklanarak, tartışılarak ve savunularak söz konusu alandaki uzmanlık gösterilir. Katılımcılar da doktora adayına sorular sorabilirler. Savunma sonunda komitenin vereceği kararla doktor unvanını alırsınız.

Yerli ve milli doktora süreci

Doktora, en yüksek seviyeli akademik derece olduğunu belirtmiştik. Doktora eğitimi sürecinde edineceğiniz her türlü bilgi, alışkanlıklar doçentlik ve profesörlük akademik unvanları almanızda büyük katkısı olacaktır. Yukarıda anlatılan “gavurların” izlediği, olması gereken doktora eğitimi sürecini dikkate alarak akademik yaşamınızı “helal” getirtmeyin. Akademiye yerleştirilmiş olan yerli ve milli doktora eğitimi izlencesini izlemeye kendinizi hazırlayın. Belirlenen bu ilkelerin öğrenmesini/uygulanmasını araştırma görevliliğiniz döneminde -yüksek lisans, doktora yaptığınız sürede- tamamladınız. Süreç boyunca tek hedef, danışman hocanız tarafından yerli ve milli akademik ilkelerini içselleştirmeniz beklenir.

Doktora eğitimi süreci Merdaneli Çamaşır Makinesinin kazanında en uzun kalma ve değişik kimyasal maddeler

kullanılarak beyazlatılma çalışmasıdır. Beyazlatılmaya benzeştirme/asimile etme dönemi olarak bakılmalıdır. Yerli ve milli terbiyeye sahip olduğunuz ve şark kurnazlığını genlerinizde taşıdığınız için benzeştirme sancılı olmaz. Farkına bile varmazsınız. Bilimsel çalışma hakkında “aynı koşullar, aynı materyal metotla” aynı sonuçları alınacağını bildiğinizden niye para, zaman, emek harcayalım diye düşünmeye başlarsınız. Yerli ve milli kriter olan “tek devlet, tek millet, tek bayrak, tek vatan” işareti yapmaya başlamanız kazandan çıkarılıp, merdanede sıkıldığınız anlamına gelir. Bu da yerli, milli ve manevi akademik ölçütlere uygun yeni edinimler edindiğinizi gösterir.

Yeni edinimler

Doktora eğitimi süreci aynı zamanda yerli ve milli akademisyen olma yanında, yükseköğretim içindeki filleri tanıma, serpilip gelişmesine katkı yapma ve kendinizin de fil olma dönemidir. Akademideki filler; parayla tez ve makale yazımı, sahte akademik dergiler (Türkiye dünyada

3.), sahte akademik konferanslar ve haksız yazarlık (başkasının makalesine çökmek) olarak bilinir. Filleri doğru yönetebilmek içinde öncelikle fil olmak gerekir. Fil olmak için;

Düşünmeme becerisini geliştirme: İnsan doğası gereği düşünür. Bazı düşünürlerin “insan düşünen hayvandır” dedikleri biliniyor. Yerli ve milli akademisyen hem düşünüp hem de hayvan olmak istemez. Bu nedenle evrim teorisine şiddetle karşı çıkarlar. Bildiklerinden değil, düşünemediklerinden karşıdırlar. Buna düşünmeden, düşünce üretme becerisi denir.

Okuma/okuduğunu anlamama: Düşünme becerisinin gelişmemesi için okumak ve okuduğunu anlamamak ilk koşuldur. Akademisyen adayı bazen okumak zorunda kalabilir. Elinde kitapla dolaşman gerekebilir. Arada açıp bakarsın. Düşünememe becerin geliştiğinden elinde kitap taşıman ve okur gibi yapman sakıncalı görülmez.

Bilim ve emek hırsızı olma (intihal): Akademik yaşamın boyunca edinebileceğin en yararlı beceridir. Bu becerin öncesi çalışmalarının üzerine çökülürken, öğrendikten sonra başkalarının çalışmalarına çökme işlemidir. Yerli ve milli ilmin ilerlemesi sonucu intihal işlemi ileri aşamaya taşındı. Örneğin Albert Einstein'ın yazdığı bir makaleyi ya da kitabı kendi adınıza yayınladığınızda intihal sayılması için Einstein'ın altı ay içinde itiraz etmesi gerekiyor. Adam öldüğünden itiraz edemiyor. Sizde intihal yapmış olmuyorsunuz. Bugün akademide gelenen ileri aşama budur.

Ürkek ve korkak refleksi içinde olma: Tavşan gibi olmak. Korkak ve ürkek. Durumdan vazife çıkartıp, büyüklerin istedikleri gibi davranma. Akademik yaşamınızı bunun üzerine kurgulayacaksınız. Fillerin ayaklarının altında ezilmemek ve fil olmak için gerekli.

Seçkin ve mühim insan duygusuna sahip olma: Kamuoyunda akademinin itibarı açısından çok önemli. Akademide ne kadar sıradan olursanız olun, akademi dışında mühim insan olma istencinizi örselemeyin. Bunun için gün boyu sosyal medyada dolaştığınız, çalışma bahanesiyle akşam eve taşıdığınız sırt çantanızda bir taşınabilir bilgisayar, koltuğunuz altında okumadığınız kitaplarla, geç vakit çalışmaktan geliyor numarası ile mahallenizin bakkalını, kasabını ziyaret edeceksiniz. Fırsat yaratarak dünyanın beşten büyük olduğunu anlatacaksınız.

Sobaya yakın olma becerisi: Akademik yükselmede bu beceri çok önemli. Yanan sobaya fazla yaklaştığınızda uzaklaşmak zorunda kalabilirsiniz. Bu nedenle soba ile aranızdaki mesafeyi sıcaktan yanmayacak şekilde ayarlamalısınız. Akademik başarı için çok önemli. Çünkü fazla yanaştığınızda akademi üst yöneticilerinin sıcaktan

üzerlerindekiileri çıkarmış “dal taşak” oturup demirhindi şerbeti içerken görmeniz hoş karşılanmaz.

Cesaret ve kararlı olmak: Buradaki cesur ve kararlı olmak, genelin anladığı anlamda değildir. Bu nedenle istenilen becerilerin en kolayıdır. Yerli ve milli akademi dünyasında cesaret ve kararlılık Reis’e devredilmiştir. Ek yük getirmez. ‘Akdeniz’de ilan edilen Navtex’i sonuna cesaret ve kararlılıkla savunabilirsiniz. “Ezan susmaz, vatan bölünmez” şiarını twitter’da yazarak teröristlere posta koyabilirsiniz. “Keşfettikleriniz Kur’an da yazıyor” diyerek gavur bilimsel çalışmalarını küçümseyebilirsiniz.

Akademik yolsuzluk öyküleri

Yıllardır akademik yolsuzluklar üzerine yazarım. Hatta sadece yazmakla kalmayıp, yapılan akademik yolsuzlukları ortaya çıkartmaya, yapılmasını engellemeye çalışırım. Elbette benim dışımda da gerek kişisel gerekse kurumsal olarak bu konuda emek verenler var. Ancak tüm çabalara karşın bırakın yolsuzlukların engellenmesini, ivmesi bile düşürülemiyorum. Hiç abartmıyorum, her hafta en az iki akademik yolsuzluk örneği elime ulaşırdı. Elbette bunda konuya ilgi gösterdiğim için karşılaştıkları yolsuzluklar konusunda ne yapmaları gerektiğini danışmaya gelenler de önemli yer tutardı ama olsun, örnekler çoğalmaya devam ederdi ve sorunun sanılanın çok ötesinde olduğunu görürdüm. Öyle ki, son zamanlarda bu konuda yaptığım sunumlarda kullandığım son saydam (slayt) “Aksi kanıtlanmadıkça her akademisyen suçludur” şeklindeydi. Artık akademiden uzağım ama yolsuzluklarla karşılaşmaktan yine de kurtulamadım. Aşağıda sadece son

birkaç ay içerisinde karşılaştığım olgular var. Akademik yolsuzluk derken, bilimsel bir çalışmanın başlangıcından son aşama olarak yayınlanmasına kadar geçen süre içerisinde etik dışı davranışları kastediyorum. Kavramla ilgili ayrıntılı bilgi için başka bir yazımı⁽¹⁾ önerebilirim.

Neyse ben örneklere geçeyim: Geçenlerde eski bir asistanım ziyaretime geldi. Kendisinin o yıllardan beri kemik kırıklarının tedavisinde kullanılacak bir çivi üzerinde çalıştığını biliyordum. “Ne oldu?” diye sorduğumda, çalışmaları bitirdiğini ancak bir gün bir televizyonun ana haber bülteninde kendisine danışmanlık yapan bir hocasının çivisinin mucidi olarak demec verdiğini gördüğünü söyledi. Hatta patentini bile almış! İnanamadım, süreci başından beri bilmesem, abartıyor diyebilirdim. Açıkça çalışması çalınmış, hatta başkası mülkiyetine (patent) bile geçirmiş. Üstelik bunu yapan hocalarından bir tanesi! Tipik bir hırsızlık. Konu mahkemedeymiş, gerekirse tanıklık yapabileceğimi söyledim.

Başka bir üniversiteden yeni emekli olmuş bir profesör arkadaşım var. Emekli olmadan önce elinde bulunan irili ufaklı çalışmaları tamamladığını, etik kurul onaylarını aldığını, verileri topladığını ve yayınlamaya başladığını biliyorum. Bir kısmının yayınlanması da doğal olarak emeklilik dönemine kalmıştı. Uzmanlık alanlarımız aynı olduğu için araştırmalarını benimle de tartışır, görüşümü alırdı. Yani çalışmaların tüm aşamalarına tanık olduğumu söyleyebilirim. Yaklaşık bir ay önce elinde bir makaleyle yanıma geldi, yaptığı araştırmalardan biri olduğunu gördüm ancak yazarlar arasında ismi yoktu! Kendisi emekli olunca, daha önce çalıştığı bölümdekiler verilerini alıp yayınlamışlar! Üstelik tüm çalışmayı bizzat yapan

arkadaşımken, ki bunun belgeleri var, üstelik etik kurul onayında esas araştırmacı olarak kendisi görünürken ismini yazmadan! Yine bir hırsızlık vakası.

Bu hırsızlığı yapanlardan birisi dikkatimi çekti, akademik yaşama yeni başlamış. Tıpta uzmanlık eğitimini (doktoraya denk sayılıyor) yaklaşık yirmi yıl önce tamamlamıştı. Gecikmeyle de olsa enerjisini takdir ettiğimi söyleyebilirim. Yayınlarına bakarken yenilerde sunduğu bir bildiri dikkatimi çekti: yirmi yıl önceki tezini sunuyordu, veriler bütünüyle aynıydı, yani çalışmanın üzerine yeni bir şey eklenmemişti. Ancak çalışmayı yapanlar arasında yeni girdiği fakültedeki genç bir hoca ve onun eşi de vardı. Yaşlarını hesapladığımda hoca ve eşinin çalışma yapıldığı sırada ortaokul öğrencisi olmaları gerektiğini gördüm. Hani birisi yıllar sonra dosyalarına baksa “vay be, ortaokul öğrencisiyken doktora düzeyindeki bir çalışmaya katkıda bulunabiliyorlarmış” diyecektir. Açık bir yanılmaca, tipik bir ‘kıyak yazarlık’ örneği.

Şu anda üniversitede çalışan bir profesör arkadaşım, jüri üyesi olarak kendisine gelen bir doçentlik dosyasında şüphelendiği bir makaleyi gösterdi. Olgu (hasta) sayıları gerek o bölümden daha önce yayınlanan benzer çalışmalara, gerekse Türkiye ölçeğine göre oldukça yüksekti. Basit ama resmi olmayan bir soruşturma ile olguların uydurma olduğunu gördük. Arkadaşım gerekli yerlere başvurdu. Tipik bir uydurmaca, ‘masa başı üretim’ örneği.

Bir fakülte dergisi editörü bir arkadaşımın yönlendirmesiyle başka bir üniversiteden doktor öğretim görevlisi genç bir akademisyenle görüştüm. Alanlarımız birbirinden çok uzak. Bana kendisinin bir makalesiyle, başka bir dergide yayınlanan makaleyi gösterdi. Sonuç

bölümü neredeyse birebir kopyalanmıştı. Komik olan, her iki yazının konularının farklı olmasıydı! Evet, bilim evrenseldir ama bu kadar da değil. Kendisine yapması gerekenler konusunda önerilerde bulundum. Benim de dağarcığıma tipik bir aşırma (intihal) örneği daha eklenmiş oldu.

Bunlar sadece son dönemde tanık olduklarım; üstelik akademi dışında olmama karşın. İçinde olsam kim bilir nelerle karşılaşacağım?

Anlattığım bu olaylarla ilgili ne olur? Şimdiye kadar olan deneyimlerim ya hiçbir şey olmayacağı ya da küçük uyarılarla konunun geçiştirileceğini düşündürüyor. Şimdi diyebilirsiniz ki, ülkede bunca yolsuzluk varken akademik yolsuzluklara ne yapılabilir? Haklısınız. Zaten çok büyük cezalar verilmesinin, insanların akademik yaşamlarının sonlandırılmasının doğru olduğu kanısında değilim ben de. Ancak hiçbir şey yapılmadıkça da akademik alan kirleniyor, akademi akademi olmaktan çıkıyor ve gerçekten “aksi kanıtlanmadıkça her akademisyen suçludur” noktasına geliyoruz. Genç akademisyenler doğrunun ne olduğunu göremiyor. Ceza vererek de sorunun çözülmeyeceğini düşünüyorum ama suç yok sayılmasa, yolsuzluk yapanlar sadece ayıplansa, örneğin yemekte yanına oturmaktan kaçınılsa, bir süre yanından uzaklaşılsa bile bu sorun çözülebilir. Yani bakış açısının değişmesi gerekiyor. Size öyle isimler verebilirim ki tanınan, saygın; ama önlerine gelen yolsuzluk dosyalarına gözlerini kapatmış. Bugün kendisine göz yumulanlar, yarın kendileri göz yumanlar oluyor. Böyle düşününce, bugün göz yumanların geçmişinde ne vardı merak ediyorum? İşte size temizlenmesi gereken bir alan daha. **İzge Günel**

Doktora derecesi alma

Yerli ve milli Doktor Öğretim Üyesi olmanın son aşaması, doktora eğitimi süresince biriktirdiğiniz çalışmalar, edinimlerin oluşturulan jüri üyelerinin değerlendirmesi sonrası gerçekleşir. Hazırlanan bitirme dosyasında bulunması istenenler: Mezuniyetinizin gerçekleşmesi için tezden üretilmiş ve danışmanınız ile birlikte yapılmış çalışmaların, belirtilen koşulları sağlaması gereklidir. Ulusal/uluslararası hakemli etkinliklerde sözlü sunum yapmış ve bildiri kitapçığında basılmış olması ile belirtilen indekslerden birinde taranan ulusal/uluslararası hakemli dergide yayınlanmış veya yayına kabul edilmiş en az bir makalesinin olması. SCI, SCIE, SSCI, AHCI, ÜAK'ın veya ilgili Üniversite Senatosu'nun kabul ettiği alan indeksleri, ULAKBİLİM TR Dizin indeksi.

Ulusal/uluslararası hakemli etkinlikler kapsamında sunulacak bildirimler için kabul yazısı yayın şartı olarak yeterli görülmez. Bildirinin sunulması ve doktora yeterlik için özet ya da tam metin olarak bildiri kitabında basılması gerekmektedir. Ulusal/uluslararası hakemli dergi makaleleri için kabul yazısı ile yayın şartı sağlanabilmektedir. Kabul yazısında aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmelidir; İlgili dergiden alınmış olup editör imzalı olmalı (Dergipark üzerinden kabul edilmesi yeterli olmamaktadır.), Evrak tarihi, makalenin yayınlanacağı cilt ve sayı bilgisi yer almalı, Yazarların her ikisinin de ismi bulunmalı, Makale adı tam ve eksiksiz olarak verilmelidir.

Tez kontrolü için yayın ibraz edilirken araştırma görevlisine gönderilecek e-postada; Yayınlanmış makaleler için ilgili dergi sayısının cilt ve sayı bilgisi yer alan ilk sayfası, içindekiler bölümü ve makalenin tam

metni tek bir pdf şeklinde; Kabul yazısı aldığı halde henüz yayımlanmamış makaleler için ilgili dergiden alınmış tarih, cilt ve sayı bilgisi yer alan, yazarların her ikisinin isminin ve makale başlığının bulunduğu makale kabul yazısı (editör imzalı); Bildiriler için bildiri özeti ya da tam metni ve katılım belgesi/sertifikaı yine tek bir pdf şeklinde yayın dosyası içerisinde bulundurulmalıdır.

Doktora bitirme dosyası hazırlanmasında istenen belgeler karmaşık gibi görünse de ayrıntı düzeyindedir. Araştırma görevliliği ile başlayan, içinde Yüksek Lisans ve doktora eğitimi bulunan akademik yaşamınızda yeni bir aşamaya geldiniz. Geride bıraktığınız uzun süreçte yerli ve milli akademisyenler tarafından, yerli ve milli akademik ölçütleri uygun eğitimden geçtiniz. Bu nedenle üniversite senatolarının getirdiği koşullar, dışarıya karşı yazılmış istemlerdir. Doktora teziniz yine danışman hocanız tarafından ya da hocanızın iş ilişkileri olan “yazım” firmalarından, hizmet alımı şeklinde yapıldığından kabul edilmeme şansı yoktur. Jüri ‘al gülüm ver gülüm’ şeklinde oluşturulduğundan, hazırlanan raporlarda birbirinin kopyası veya yasak savma kapsamında eleştirilebilir. Kısacası tez savunmanız her koşulda kabul edilecektir. Sizin odaklanmanız gereken savunma kabul sonrası yapacağınız ikram olmalıdır. Jüri üyesinin bir bölümü kent dışından geleceği için ikram eksikliği ile danışman hocanız mahcup edilmemelidir. Bu yeterli mi? Hayır. Dışarıdan jüriye katılacak hoca, doktora öğrencisi tarafından havaalanında/otogarda karşılanacak, kalmak isterse otel ayarlanacak, savunma sonrası vakti varsa -genellikle vakti olur- kent gezdirilir. Yükte hafif değerde pahalı armağanlar sunulur. Uygun zamanda yolcu edilir.

Tezinizi savundunuz, kabul gördü “doktor” unvanını aldınız. Önünüze iki yol çıkıyor. Kadronuza bağlı olarak “doktor” olarak akademi ile ilişkiniz kesiliyor. Ya da Doktor Öğretim Üyesi olarak atanmanız yapılarak, akademi ile birlikteliğiniz devam ediyor. Her doktor unvanı alan gibi yolunuza ‘Doktor Öğretim Üyesi’ olarak devam etmek istiyorsunuz.

TEZİ SAVUNMAK KADAR İKRAM DA ÖNEMLİ

Doktora tez savunmalarındaki ikramlar:

Almanya: Kek

Birleşik Krallık: Şarap

Japonya: Tatlı/Çerez

Türkiye: Dolma, Sarma, Börek, Lahmacun, Kuru Fasulye vb.

Atanma süreci

Doktor Öğretim Üyesi olarak atanmak istediğinizde önünüze birçok koşul konacaktır. Konan koşulların her aşamada olduğu gibi bir anlamı yoktur. Tek koşul rektörün ikna edilmesidir. Rektörlerin aradığı ölçüt ise “akademik yedi günah” işlemede becerinizin yüksekliğidir. Akademi içinde bulunduğunuz süre içinde, yerli ve milli akademik kriter olan “yedi günahı” işleme ve uygulamada yeterince ustalaştığınız için bir sorun oluşturmaz. Siz yine de atama başvurusu yapmadan önce kendinizi yeniden değerlendirmeye alın. Özellikle “çökme” konusunda ne kadar usta olduğunuzu ortaya koyacak çalışmalarınızı sergileyin. İngilizce bilmediğiniz halde, danışman hocanız için İngilizce yazılmış yayınlardan makaleler, kitap/kitap bölümleri çevirerek yayınlamasını nasıl katkıda bulunduğunuzu, rektörün kulağına ulaşacak şekilde yayın. Çalışmalarla ilintili, hocanız adına firmalarla nasıl “al gülüm, ver gülüm” ilişkiler kurarak uluslararası kongrelere katılmasını sağladığınızı, eşi/sevgilisiyle birlikte bilgi ve görgüsünü arttırma düzeyini... Özellikle sevgilisiyle birlikte yaptığı kongre katılımlarını paylaşmanız ve ‘kulağı deliklerle’ birlikte gülmeniz sizin ne kadar yerli ve milli akademisyen olduğunuzu ortaya koyacaktır. Duyumlardan etkilenen rektör, sizi en ayrıntısına kadar tarif eden ilana çıkılmasını isteyecek, kurduğu “sen ben bizim oğlan” jürinin incelemesi sonrası Doktor Öğretim Üyesi olarak atanmanızı sağlayacaktır.

Doktor Öğretim Üyesi olarak atandınız. Bir sonraki aşama...

BEŞİNCİ BÖLÜM DOÇENT KİMDİR?

Doçentlik, akademik unvan olup Dr. Öğr. Üyesi ile Profesör arasında yer almaktadır. Doçent olabilmek için, adayın doktora ya da tıpta uzmanlık derecesi alındıktan sonra kişinin lisansüstü çalışmalarına bağımlı kalmadan çalışma yapabildiğini ispat etmesi gerekir. Bu nedenle, yılda iki defa Üniversitelerarası Kurul başkanlığınca 3 ya da 5 kişiden oluşan jüri üyelerince adayın yaptığı çalışmalar incelenmektedir. Genelde bransa göre belirlenen asgari koşullar bulunmakta ve jüri üyeleri tarafından bu koşulların sağlanıp sağlanmadığı öncelikli olarak kontrol edilmektedir.

Yerli ve milli akademini geliştirdiği akademik ölçütler içinde çalışmalarınızı yaptıysanız, doçent olmanızda bir sıkıntı yoktur. Görünürde en büyük engel ‘eskinin kalıntılarından’ kalan yerli ve milli akademisyenlerin de söküp atamadığı bir ölçüt vardır. Yabancı dil. Yükseköğretim Kanununun ilgili maddesi; *“Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen merkezî bir yabancı dil sınavından en az elli beş puan veya uluslararası geçerliliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen bir yabancı dil sınavından buna denk bir puan almış olmak; doçentlik bilim alanının belli bir yabancı dille ilgili olması halinde*

ise bu sınavı başka bir yabancı dilde vermek.” Yasada bulunan bu madde “Türkçe aşığı” yerli ve milli akademisyenleri rencide etmektedir. Kaldırılması için mücadele verilmiş. Kaldırılması sağlanamamış fakat törpülenmesi sağlanmıştır. Yine de çözüm olmamış, yerli ve milli akademisyenlerin Bulgaristan, Romanya gibi ülkelere gidip ya da aracı şirketler üzerinden –bas parayı bul kararı yöntemiyle- dili aşığını gösterir, TOEFL belgesi alma zorunluğu devam etmektedir.

20 Haziran 1973 - Doçentlik sınavına bir dilden, profesörlük sınavına bir başka dilden giriliyordu. Yani profesörlerin iki yabancı dil bilmesi gerekiyordu

4 Kasım 1981 - Profesörler için iki yabancı dil şartından vazgeçildi. Doçentlik için tek yabancı dil şartı getirildi.

11 Temmuz 1983 Doçentlik yabancı dil sınavını başarmak için 100 üzerinden en az 70 alma şartı getirildi

1 Eylül 2000 Doçentlik yabancı dil barajı **65'e** indirildi

22 Şubat 2018 Doçentlik yabancı dil barajı **55'e** indirildi

Jürilerin işleyişi

Yerli ve milli akademik ölçütler gereği doçentlik jürilerinin işleyişi de farklı olmaktadır. Akademinin yedi günahını yaşayarak öğrenmiş doktor öğretim üyesinden farklı dosya beklemek “abesle iştigal” olduğunu hocalar bilir. Yine de doçentlik jürilerinin oluşturulması ve jürilerin çalışması da kişiler arasındaki -yerli ve milli olmanın derinliğine göre- farklılıklar nedeni ile farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Az sayıda/yetersiz akademik etkinliği olan bir aday Doçentlik sürecinde

başarılı bulunabilirken, farklı bir jüride öbür adaydan daha kuvvetli bir dosyaya sahip aday başarısız bulunabilmektedir. Ayrıca, jüri üyelerinin dosya değerlendirme kriterleri belli olmadığı için jüri üyesinin objektifliği yani farklı adaylara farklı değerlendirmeler yapıp yapmadığı da bilinmemektedir.

Daha da vahim bazı durumlarda, bağımsız değerlendirme yapılması gereken dosyaların değerlendirmesi sürecinde jüri üyelerinin birbirlerine kulis yapması, hatta bir üyenin yazdığı raporu diğer üyeye göndermesi ve benzer rapor yazmasını istemesi şeklinde olayların olduğu da bilinmektedir. Dosyaların değerlendirme işlemi zaman aldığı için bu değerlendirme işleminin çoğu ya da bir kısmının asistanlara yaptırıldığı da akademik dünyada zaman zaman dile getirilmektedir.

Dosyada neler istenir

Doçentlik dosyası hazırlamak yerli ve milli ölçütlere dayandığı için sanıldığı kadar zor değildir. Doktora eğitim sürecinde öğrendiğiniz, doktor öğretim üyesi olarak uygulayacağınız yerli ve milli ölçütlerle yaptığınız çalışmaları bir dosyaya sığdırıp YÖK'ün belirlediği jüri üyelerine ulaştırmak yeterli. Yerli ve milli kriterlere göre dosyanızı hazırlarsanız da yine de telaşlanın, oluşturulan komisyonun kimlerden oluştuğunu, üyelerin nelerden hoşlandığını, kimin kime ne kadar etki yaptığını öğrenin. Yaşadığınız kentin yerel ürünlerinden, el emeği olan halı/kilim/taş işçiliğinden özel armağanlar hazırlayın. Dağ ya da deniz kenarında eviniz varsa ailesi ile tatil yapması için davet edin. Yoksa ilk başvurunuz geri dönebilir.

Uluslararası hakemli dergi makaleleri: En önemli değerlendirme kriterlerindedir. Adayın SSCI, SCI ve diğer indekslerinde yayınları bakılır. Ücret karşılığı yayın yapılan

dergilerden kaçınılıp kaçınılmadığı ve etki faktörü yüksek dergilerin tercih edilip edilmediği araştırılır.

Uluslararası/ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında (Proceedings) basılan bildirimler: Yapılan çalışmaların uluslararası platformda sunulmasıdır. Adayın Doçentlik başvurusu öncesi yeteri sayıda bu tür konferanslara katılmış ve çalışmalarını paylaşmış olması beklenir.

Yazılan uluslararası/ulusal kitaplar, kitaplardaki bölümler; Doçentlik başvuru koşulları puan listesinde yer alan uluslararası kitap tanımında “Tanınmış uluslararası yayınevleri tarafından yayınlanmış” ibaresi yer almaktadır. Yurtdışında yüzbinlerce yayınevi bulunması nedeni ile sadece belli bir akademik saygınlığa sahip yayınevleri tarafından yayınlanan kitaplar ya da kitap bölümleri değerlendirilmeye alınmaktadır.

Akademik Etki: Adayın yaptığı çalışmaların sayısı kadar yarattığı etki de önemlidir. Bu nedenle yapılan yayınların ve diğer akademik çalışmaların yarattığı etki de değerlendirme faktörü olarak ele alınır.

ABD’de araştırma üniversitelerinde Doçentlik süreci (tenure/kalıcı kadro) Asst. Prof. olarak yani Dr. Öğr. Üyesi olarak başladıktan sonra 5-6 yıllık bir süreç. Bu dönemde bir akademisyen hem nitelik hem nicelik bakımından ciddi üretmeden, iyi projeler almadan Doçentlik alamaz.

Bu dönemde olan birçok arkadaşım var ve daha yeni Doçentliği’ni almış bir arkadaşın 50+ SCI’da makale, 20+ konferans bildirisi ve raporlar, 150+ konferans sunumu (özet bildiri) + patent başvuruları ile 3-4 milyon \$ araştırma bütçesi ile Doçentliği’ni aldığını öğrendim.

Yaklaşık 40+ sayfa CV'den bahsediyoruz. Peki, biz 3-5 tane tek yazarlı makale yazdı diye, daha tam olarak İngilizce konuşup, yazamayan (temel bilimler, mühendislik vb.), uluslararası etkinlikte bir tane çalışması bile olmayanları hemen Doçent yapıp neyi hedefliyoruz!?

Bu verdiğimiz Doçentlikler ile ABD'de örnek verdiğimiz arkadaş ve grupları ile nasıl yarışabiliriz? “Oradaki imkanlar ile buradaki imkanlar aynı mı?” diyenleri şimdiden duyar gibiyim. Bu durumda kalite ve üretim odaklı olmayan Doçentlik dağıtmak yerine imkanları arttırmak lazım.

Bu yapılmadığında 3-5 tek yazarlı SCI'da bir şekilde yayın yapmış (ki bu tür bazı dergilerin çoğu hakemi, editörü artık TR'den) ve Doçentliği'ni almış temel bilimlerde bir arkadaş çıkıp “Einstein'da abartılıyor, pek de bir şey yapmamış” diyebiliyor!!! Ne dersin, adam Doçent!

(Dr. Emrah Tiras)

Araştırma Projeleri: Bir akademisyenin gerçekleştirmesi gereken önemli etkinliklerden birisi de fonlu ulusal ve uluslararası araştırma projeleridir. Özellikle son yıllarda TÜBİTAK tarafından sağlanan desteklerin çeşidinin ve miktarının çok artması geçmişte yaşanan sorunları ortadan kaldırmıştır. Diğer yandan Avrupa Birliği tarafından sağlanan fonlar da (Leonardo, FP7, vb.) araştırmacılar için önemli imkanlardır. Yayın etkinliği ile doğrudan bağlantılı olan bu başlık yine adayların dosyasında değerlendirme için aranan bir maddedir. Projeler sonunda ortaya çıkan çıktılar da (patent vb.)

değerlendirilecektir. Kurum içi araştırma imkanı olarak sunulan Bilimsel Araştırma Projeleri türü kaynakların araştırma bağlantısının ne kadar güçlü olduğuna yönelik veri aranacaktır. BAP projesi çıktılarının yayına dönüşüp dönüşmediği değerlendirme kapsamında irdelenmektedir.

Öğretim Faaliyetleri: Akademik çalışmanın olmazsa olmazlarından olan ders verme etkinliği de önemli değerlendirme kriterleri arasındadır. Adayın öğretim geçmişi ve özellikle alanla ilgili verdiği lisans ve lisansüstü dersler irdelenmektedir.

Araştırmacı Yetiştirmesi: Doçentlik süreci hem bağımsız araştırma yapma hem de araştırma yaptırma etkinliklerini kapsamalıdır. Araştırma yapmak kadar, bilgi ve becerilerin alttan gelen nesle aktarılması da önemlidir. Tez yönetmek, eş danışman olmak ya da tez jürilerinde yer almak Doçentlik değerlendirmeleri kriterleri arasında önemli bir yere sahiptir. Ancak, bazı kurumların lisansüstü programlarının bulunmaması sebebi ile adayın tez yönetme imkanı olmayabilir. Bu tür durumlarda diğer kurumlarda yürütülen tezlerde eş danışmanlık ya da tez jüri üyeliği deneyimi aranacaktır. Bunların da olmaması durumunda adayın bu açığını diğer alandaki ekstra çıktılar ile kapatması beklenmektedir.

Etik Hususlar: Akademik performans ve üretkenliğin yanı sıra temel etik kurallara uygunluk yukarıdaki tüm maddeleri kapsayan bir husustur. Adayın sunduğu dosyada etik kurallara aykırı durumların olmaması gerekmektedir. Örneğin, aday bir akademik dergi ya da konferans kurulları içinde yer alıyorsa buradaki yayınlarını etik olarak doçentlik değerlendirmesinde sunmaması gerekir. Ya da tezinde/yayınlarında diğer araştırmacıların yayınlarına

eksik referansta bulunmak, daha da kötüsü bulunmamak ciddi etik sorunlar arasında yer alır.

Yerli ve milli çözüm

Yerli ve milli akademisyen olmaktan çıkmış, dış güçlerin etkisinde olan Kemal Gözler akademisyenlerin yabancı dil bilmeden makaleleri nasıl okuduklarını dahası nasıl yazdıklarını merak etmektedir.

Bugün üniversitelerde görev yapan öğretim üyelerinin önemli bir kısmı, profesörler dahil, doğru dürüst yabancı dil bilmiyorlar. Bunların ezici çoğunluğunun yabancı dil (KPDS, ÜDS) puanları 70 civarındadır (70'in altında olanlar da vardır). Okuduğunu anlamak üzerine kurulu çoktan seçmeli bir test sınavında elde edilen 70 puan yabancı dil bilgisi bakımından bir anlam ifade etmez. Böyle bir kişi, 70 puan aldığı yabancı dilde duyduğunu anlayamaz; keza konuşamaz ve dahası yazamaz.

İşin ilginç ve şüphe uyandırıcı kısmı ise KPDS'den veya ÜDS'den 65 veya 70 alan bu öğretim elemanlarından bazılarının "uluslararası" dergilerde İngilizce makale yayınlamış olmalarıdır!

Yerli ve milli akademisyen olmanın özelliği yabancı dil bilmeden makale okumak ve yazabilmektir. Kazara saygın ve etki değeri yüksek bir dergide doçent adayın yayın yaptığı saptanırsa, dosya yeni baştan tekrar incelenir. Adayın akademinin yerli ve milli ölçütlerinin dışına çıkma eğilimi saptanır. Çalıştığı "bilim disiplininde" ileride sorunlar çıkarabilir. Bu nedenle yerli ve milli ölçütleri içselleştirilmesi için altı aylık süre verilmesi uygun görülür. Bunun için de jüri yedek üyesine, üniversiteler arası kurula adayın sunduğu makalenin yüksek derecede "intihal" içerdiği şikâyeti yaptırılır. Geriden gelecek genç akademisyenlere kötü örnek olmaması için kulağı çekilir.

Yerli ve milli akademinin çözüm üretmede sınırı yoktur. Mutlaka bir yolu bulunur. Yerli ve milli ölçütlere göre yurtiçinde yapılan ama isminde uluslararası ibaresi var diye bu başlık altına konulan bildirimler kabul edilmez. Bunlar, uluslararası katılımlı ulusal toplantılar olarak kabul edilir. Dolayısı ile uluslararası bilimsel toplantı başlığı altında değerlendirilemezler. İstenilen yurt içi gruplar tarafından -toplu uçağa binilip düzenleyenlerin ve gidenlerin yerli olması- yurtdışında gerçekleştirilen toplantılardır. Bunda amaç adayın yurtdışı deneyim elde etmesini sağlamaktır. Örneğin aday yaz aylarında Ege ya da

Akdeniz kıyılarında yüzme deneyimi yaşamıştır. Fakat Adriyatik denizinde deneyim yaşamalı. Başka alternatifler de var. Ukrayna, Gürcistan, Azerbaycan'a giderek uluslararası "sevişme" deneyimi elde etmesi vb. Yerli ve milli duygunuz tavan yaptıysa yurtdışına gitmenize de gerek yok. Düzenleyen şirkete parayı basarak, Ege kıyılarında güneşlenirken uluslararası kongre katılım belgesi almak da yeterli olabilir.

Bir de kitap/kitap bölümü yazma işi var. Bu istenilenlerin en kolayı. Ders notları, doktora tezinden bir karma yaparak ya da dil bilen doktora öğrencine o da yoksa hizmet alımı ile gavurun yazdığı kitabı çevirterek yayınevine götürürsünüz. Yayınevinden kitabı basmasını isteme. Yayınevi sertifika ve ISBN numarasını al, dosyaya koy. Yerli ve milli kriterler içinde çalışılmış makale, bildiri, poster, kitap/kitap bölümü etki değerlerine bakmak yakışık almaz. Tüm çalışmalar doğrudan etkili bulunur. Yapılan atıflar ve adayın ilgili akademik veri tabanlarındaki görünürlüğü fazla dikkate alınmaz. Bu alan dış güçlerin etkisi altındadır.

Doçentlik jürisi dosyanın içine bakmadan, dosyanın kalınlığına bakarak karar verir. Oy birliği görünmesin diye 2'ye 3 ya da 4'e 1 oyla doçentlik unvanını adaya verir. Doçent olunur.

Atanma süreci

Rektör beyin isteği doğrultusunda, kişiye özel hazırlanan akademik kadro alım duyurusuna uygun, dosyanızı ayrıntılı olarak hazırlayıp sundunuz. Doktora öğrenciliği ve doktor öğretim üyeliğiniz döneminde yerli ve milli ölçütlere içselleştirdiyseniz, dosyanızın ret edilmesi aklınıza meşgul etmemelidir. Asıl odaklanmanız gereken alan içselleştirdiğiniz yerli ve milli ölçütün rektör

tarafından yeterince algılanıp algılanmadığı olmalıdır. İçselleştirme doçentlik unvanını aldıktan sonra bir kutu çikolata alıp, rektöre gitmekle olmaz. Öncelikle rektörün bağlı olduğu cemaat/tarikat toplantılarını devam etmek, toplantıları çok önce giderek birinci mevkide yer kaparak rektör geldiğinde buyur etmek için ayağa kalkmak. Rektör olduğu için onun yeri hoca efendinin yanındır. Bu davranışınızı rektörün gözüne görünmek ve yanında getirdiği hocanın mühim adam olmasını hissettirmek. Çünkü yerinizi yanında getirdiğini bırakarak rektör beye sizin adınıza övgüler düzmesi hakkı elde etmiş olursunuz. O da çok önemli. Çünkü rektörün yanına ulu orta girip çıkmak, doğrudan talepte bulunmak olmaz. En yakın adamını yanaşp istemlerinizi anlatmak daha uygundur. Yasanın getirdiği diğer kriterler mi? Geçiniz.

Rektör bey ilanı vermiş, kararı önceden verilmiş olan ilmi komisyonun incelemesi sonrası Doçent olarak atanırsınız. Yerli ve milli akademisyen olarak sıra pifefesörlüğe doğru yola çıkarsınız.

Taşra Üniversitelerinde neler oluyor? Aksaray Üniversitesi'ne gelen yeni bir akademisyen diğer akademisyenlerin dikkatini çekti. Üniversite'de Ankara'dan "yukarıdan" bir tavsiyeyle atandığı söylenen Zehra Zulal Atalay Laçın Atalay, CV'sinde ODTÜ mezunu olduğu beyan etmiş, 2006 yılına ait diplomasında Ahmet Acar'ın imzası var, ancak 2006da Ahmet Acar rektör değil. Atalay o dönemde başka bir isimle falan okuduğunu söylüyor. Gariplikler bununla sınırlı değil

Doktorasını ODTÜ'ye yaptığını tez danışmanının da İhsan Dağı olduğunu söylüyor. İhsan Dağı böyle bir kişiyi

tanımıyor. YÖK Ulusal Tez Merkezi ve ODTÜ'nün tez arşivinde Zulal Hanım'a ait bir tez yok. Üstelik Zulal Hanım'ın üniversiteye sunduğu CV'de beyan ettiği doktora tez başlığı Profesör Doktor Ferhat Pirinççi'nin doktora tezine ait.

Zulal Hanım yüksek lisans eğitimini Manchester Üniversitesi'nde Dr. Andreja Zevnik danışmanlığında hazırladığı tez ile 2000 yılında tamamladığını beyan etmiş. Halbuki Dr. Andreja Zevnik 2011 yılında doktora eğitimini tamamlamış. Dolayısıyla bu bilgi de yanlış

Zulal Hanım'ın CV'de beyan ettiği akademik çalışmalar gerçekte Zeynep Atalay isimli akademisyene ait. Zulal Atalay isimli kişinin Google Scholar sayfasına göz attığınız taktirde gerçekte Zeynep Atalay'a ait olan makaleleri kendi makaleleri gibi paylaştığını görüyorsunuz.

Kim bu Zulal Atalay? Gerçekten bir diploması var mı yok mu? Ve gerçekten Taşra Üniversitelerinde neler oluyor? Taşra Üniversitelerinde okuyan öğrenci ve çalışan akademisyen arkadaşlar bize ulaşın. Benzer vakalarla karşılaşıyor musunuz? **(Nevşin Mengü)**

ALTINCI BÖLÜM PİREFESÖR OLMAK

"Profesörler birer konferansçı gibi telâkki edilemezler. Bir profesör hayat ve hareket veren bir adam, bir müşavir ve bir rehber olmalıdır. Hemen hemen diyeceğim ki, kendi küçüklerine mevcudiyetile bir misal veren daimî bir talebedir."

Albert Malche, İstanbul Üniversitesi Hakkında Rapor (1939, sf.3)

Profesör (kısaca Prof.), en yüksek akademik unvandır. Sözcük, "bir sanat ya da bilim dalında en yüksek düzeyde uzman" anlamına gelen Latince *professor*'ün karşılığı olarak, Türkçeye girmiştir. Uzun yazım biçimi "profesör" bir unvan olarak ilk kez 1706 yılında, kısa yazım biçimi "prof." ise 1838 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Pek çok ülkede aynı adla anılan Profesör unvanı İngiltere'deki 'Chair' ve 'Reader' unvanlarına denk düşmektedir. *Kürsüsüz Profesör* gibi bir unvan da kullanılmakla birlikte, bunun İngiliz akademik unvanlar sıralamasındaki 'Reader'a karşılık geldiği söylenebilir. Günümüzde bilimsel

yetkinliği ifade etmeden ziyade, bir akademik unvan olarak kullanılmaktadır

Ülkemizde profesör unvanına sahip olmak için doçent olarak üniversitede görev yapan, makaleler yayınlayıp araştırma yürüten kişiler doçent unvanını aldıktan 5 yıl sonra profesör kadrolarına başvurabiliyor. Profesör olmak için, diğer akademik kariyer adımlarında olduğu gibi, herhangi bir sınava girmek gerekmiyor. Belirlenmiş profesör olma şartları diye bir şey yok. Bu başvurular bir hakem heyeti tarafından inceleniyor. Bu süreçte yapılan yayınlara ve çalışmalara bakılıyor. Adaylardan biri açılan kadroya uygun bulunduğunda, profesör unvanını almaya hak kazanıyor.

Pirefesör Olma koşulları

Yüksek Öğretim Kanununa göre Pirefesör Doktor olunmak için uzmanlık alanıyla ilgili en az beş yıl süreyle Doçent olarak görev yapmış olmak, ulusal ve uluslararası akademik yayınlarda makale yayınlamış olmak. Akademik araştırmalar yürütmek, lisans ve lisansüstü öğrencilerine eğitim materyalleri hazırlamak ve dersleri öğretmekle sorumludur. Bu öğretim süreci, seminer, saha çalışması, tez veya laboratuvar çalışmalarını da kapsar.

Genel görev tanımı şu başlıklar altında toplanabilir; Ders gereksinimlerini, mantığını ve hedeflerini net bir şekilde açıklayan bir ders programı geliştirmek, Öğrencilerin katılımını teşvik eden bir öğrenme ortamı yaratmak, sunum, proje ve sınav gibi ölçme yöntemleriyle öğrenci gelişimini değerlendirmek, tez danışmanlığı yaparak öğrencilerin yetkin bir akademik çalışma yaratmasına yardımcı olmak, verdiği öğretimin üniversite ve bölüm standartlarını karşıladığından emin olmak, akademik sahadaki değişiklikler ve yeniliklerden haberdar

olmak, uzmanlık sahasındaki mevcut bilgileri iletirmek için araştırma ve deneyler yürütmek, kitap halinde yayınlanacak veya süreli akademik yayınlarda yer alabilecek orijinal araştırma ve analizler kaleme almak, önüne gelen Doçentlik pozisyonuna başvuran adayların dosyalarının değerlendirilmek...

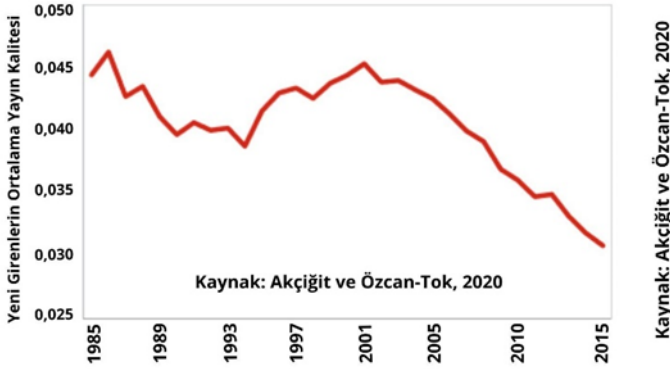

Yerli ve milli profesör

Yerli ve milli akademide profesör olarak yükseltilmek için ölçüt yok, bazı üniversitelerde kriterlerin adı kriter ama kendisi yoktur. Yönetmeliklere göre profesör adaylarının bilimsel çalışmaları başvurdukları üniversite tarafından oluşturulan ve en az 5 profesörden oluşan bir jüri tarafından incelenir. Jüri “sen, ben, bizim oğlan” şeklinde oluşturulduğundan ‘iki yazarlı ders kitabını’ güncelleyip ‘profesörlük tezi’ olarak sunduğunuzda kabul ederler. Kısacası yasada “Doçentlik unvanını aldıktan sonra, ilgili bilim alanında özgün yayınlar veya çalışmalar yapmış

olmak, gerekir” diye yazsa da, yerli ve milli akademide bu koşul “nezaket” gereği yazılmış olarak anlaşılır.

Akademiye yeni girenlerin ortalama yayın kalitesi

Pirefesörlük başvurusunda dikkate alınması gereken tek koşul doçentlik unvanını aldıktan sonra beş yıl beklemektir. Uzunca olan beş yıl akademik çalışma yaparak, öğrenci yetiştirerek, bilgi yayarak tamamlanabileceği gibi, yatıp yıldızları sayarak ya da rektörün “taşaklarına soğuk su serpererek” geçirilebilir. Yerli ve milli akademide genelde her ikisi birlikte tercih edilir. Bu süreçte yapılması gereken tek şey rektörün gözüne girmek için sıklıkla görüşmek, görev talebinde bulunmak, özellikle ‘terörist, zındık’ akademisyenlerin soruşturmalarında, soruşturmacı olarak görev almayı ısrarla istemektir. Akademik yaşamınız boyunca başlayamadığınız, bilim tarihinde sarsıntı yaratacak projenize fon aradığınızı sıklıkla belirterek çalışkanlığınızı ara ara teyit ettirmek. Çünkü beş yıl koşulunu tamamlarsanız

da rektör kadro açmadığı sürece pırefesör atanmanız mümkün olmaz.

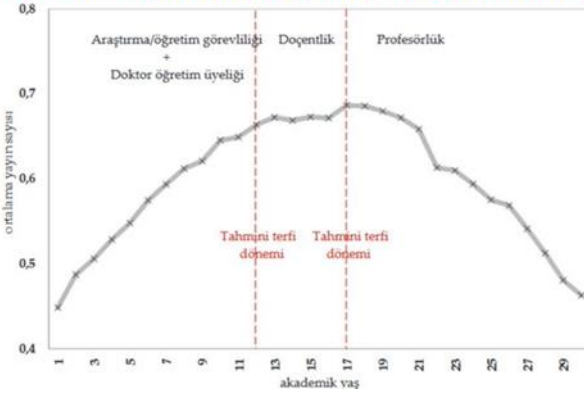
Yasada belirtildiği gibi pırefesörlük “bir akademik yükseltılme” unvanıdır. Rektörün dağıttığı bir ulufedir. Böyle olduğunu bildikleri halde akademisyenler arasında, beş yıllık doçentlikte bekleme süresi oldu mu, pırefesörlüğe yükseltılmek, özlük hakkı olarak görülür. Yükseltılme geciktiğinde arayışa girer, rektörün ilişkili olduğu cemaat abilerine ulaşma, iktidar partisinin il başkanına ya da kentin etkin ve yetkin görünen akıl adamlarına ulaşmaya çalışırsınız. Bu girişimlerin her biri akademisyende yerli ve milli akademik ölçütlerin metastaz yapmasının önünü açar. Son olarak “Tekkeyi bekleyen çorbayı içer” atasözüne uygun olarak bir gün pırefesör olursunuz.

Akademi sosyal tesisi

Rektör tarafından pifefesörlüğe yükseltildiğinizde, yaşınız ne olursa olsun yorgun adam olursunuz. Yorgunluk hissini otuz beşinde de, ellisinde de aynı ruh derinliğinde hissedersiniz. Farkında olmadan içinde bulunduğunuz akademiye sosyal tesisine dönüştürerek, yan gelip yatmanın yollarının arayışına giresiniz. Sosyal tesiste neler yapabilirsiniz: Mesaiyi geç gelip erken bitirirsiniz. Gelen doçentlik dosyalarını asistanlarınızı inceletirsiniz. BAP ve TÜBİTAK'tan para sızdırmak için, çalışmalarına hiç katılmayacağınız projeler hazırlar, evinizdeki beyaz eşyaların değiştirilmesi yoluna saparsınız. Otuz yıla yakın besiyeye çekilirsiniz. Daha ne olsun...

Akademik Yayınların Yaşa Göre Dağılımı Türkiye

Kaynak: Akçığıt ve Özcın-Tok, 2020

YEDİNCİ BÖLÜM
GENEL DEĞERLENDİRME

t...

"Üniversite meselesi esas itibariyle Türkiyenin düşünsel, manevi, hatta toplumsal geleceği meselesidir"

Albert Malche

"Ben bunlara (medreselere) daru't-tedrisden ziyade birer imarethane-i ma'îşet diyeceğim. ... Senelerde süren tedris bir hiçle neticeleniyor. ... Bugün medreselerden çıkanlar ilim ve irfan adına sarıklarından başka bir şey gösteremezler. Kendilerini allame sanırlar ama... O sarığı taşıyan kafada insan biraz zeka, biraz fikir, biraz hayat, biraz beyin göremeyince inkisar-ı hayale uğruyor."
(Hemedanizade Ali Naci, Softalar ve Medreseler, İstiklal Matbaası, İstanbul 1325 h., s. 3-6.)

Yurtseverler, aydınlar, akıl ve bilimi önceleyen insanlar akademinin geldiği durumu kabullenmekte zorlanıyor. Bu insanlar akademin içindelerse üzüntüleri daha fazla. Akademiden bilimin nasıl sökülüp atıldığını, yerine ortaçağ öğretisinin nasıl inşa edildiği, akademik unvanların nasıl dağıtıldığına tanıklık ettikçe umutlarını, dirençlerini kaybediyorlar. Akademiden bilimin sökülüp atılmasının ve

umutsuzluğun/yorgunluğun değişik nedenleri var. Belirleyici olanı özgür/özerk yapısının yok edilerek kimliksizleştirilmesidir. Diğeri ise siyasal İslamcı iktidarın “yerli ve milli” akademi inşa etme uğraşına siyasi partilerin, sivil toplum örgütlerinin duyarsızlığı, akademiden ara ara yükselen muhalif seslere yeterince destek çıkmamalarıdır.

Akademinin hızla karanlığa ve sessizliğe sürüklenmesi sıradan bir ‘çöküş’ olarak alınamaz. Ülkenin zenginliği, gönenç düzeyi, aydınlığı, yaşam kalitesi akademinin “bilim ve akıl” ile barışıklığı ile yakından ilintilidir. 12 Eylül darbecileri bunu çok iyi bildikleri için, ilk iş olarak –YÖK anayasadan önce çıkartılmış, anayasanın yasaya uydurulduğu tek yasadır- akademide “bilim ve aklın” filizlenmesini sağlayan üniversitelerin özgür/özerk yapısını yok ettiler. Her biri çoban ateşi olan aydınlanmacı yurtsever akademisyenler 1402 sayılı Sıkıyönetim yasası ve değişik uygulamalar sonrası sistemin dışına itildi. Tarihi süreç içinde kazandığı itibardan kalan ‘itibar kırıntılarını da’ yok etmek isteyen siyasal İslamcı iktidar “öç alma, işgalci” bir anlayışla ülkenin tüm illerinde ve obez ilçelerinde üniversiteler kurarak gerçekleştirdi. Akademisyenlik hızla itibar kaybeden bir meslek grubuna dönüştü.

Akademinin/akademisyenin yeniden itibar kazanması Özür ve özerk yapı kazanması ile mümkündür. Akademide bilimin egemen kılınmasında, içine sürüklendiği karanlığı yırtıp atmada, kamusal duyarlılığını yeniden kazanmasında birincil koşuldur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) başkanı Sayın Robert Spano’nun, 4 Eylül 2020 tarihinde İstanbul Üniversitesi tarafından kendisine sunulan onursal doktora unvanını kabul konuşmasında vurguladığı gibi: ***“Akademik dünya demokrasilerde bir rol***

oyunmalıdır. Tartışma ve muhalefet olmadan demokrasi olamayacağından, eleştirel ve bağımsız düşünce büyük öneme sahiptir. Her insan serpillmek ve gelişebilmek için özgürce düşünebilmelidir. Toplum, vatandaşlarının eleştirel katılımı olmadan ilerleyemez. İktidarda olanlar konuşma özgürlüğünü kısıtlayamaz ve bir kişinin kendini ifade etme yeteneğini sınırlarken çok dikkatli olmalıdır. Bu hakka müdahale yalnızca istisnai durumlarda kabul edilebilir. Özellikle akademik özgürlük, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi kapsamında korunmaktadır. İlgili madde ifade ve eylem özgürlüğünü, bilgiyi yayma özgürlüğünü ve araştırma yapma ve bilgiyi ve gerçeği kısıtlama olmaksızın dağıtma özgürlüğünü korur.”

Akademi tutsak

Akademi özgür/özerk yapısını yitirip, ağır kimlik erozyonu yaşaması sonrası siyasal iktidarların, yerel Ticaret ve Sanayi Odaları'nın, cemaat/tarikatların müdahalesine açık duruma geldi. Örneğin 2018 yılında 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 6. maddesinde yapılan değişiklik ile YÖK'ün yirmi bir üyesinin belirlenme yöntemine bakmak yeterlidir. YÖK üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından, rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi; Temayüz etmiş üst düzeydeki Devlet görevlileri veya emeklileri arasından seçilen yedi; Üniversitelerarası Kurulca, Kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan yedi olmak üzere toplam yirmi bir kişiden oluşur. Cumhurbaşkanı, seçilen/atanan kurul üyeleri arasından dört yıl süreyle bir Başkan seçer. Görüldüğü üzere, YÖK'ün yirmi bir üyesi de başkanı da aslında Cumhurbaşkanı

tarafından belirlenmektedir. Bu belirlemede liyakat esasını yerine belirli devlet görevlerinde bulunmanın önem kazanmış olduğunun açık bir örneği halihazırda Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği veya Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ile YÖK üyeliğinin aynı kişilerde toplanmış olmasıdır.

2547 sayılı Kanununun 7. maddesi uyarınca Türkiye yükseköğretiminde araştırma alanlarından, üniversite kontenjanları ve harçlarına, üniversitede fakülte açılması veya kapatılmasından, eğitim programlarında asgari ders saatlerini belirlemeye... Yine üniversitelerin, örneğin öğrenci kontenjanlarının belirlenmesi yoluyla mali kaynaklarının ciddi şekilde artırılması veya azaltılması veya saydam olmayan denetimler sonucunda program kapama veya öğrenci alımını durdurmaya kadar, her türlü yetkiyi elinde bulunduran YÖK'ün üyelerinin bu şekilde belirlenmesi üniversite özerkliğine düzenleyen Anayasa'nın 130. maddesine aykırıdır.

**Öğretim üyesi
arkadaşlarımız iyilerdi
hoşlardı ama çoğunun
bilime dair öyle bariz bir
ilgileri yoktu. Asıl hedefleri
işte profesör olmak, dekan
olmak, senatoya girmek,
rektör olmak gibi şeylerdi.
Yani bilim peşinde değil rütbe
peşinde koşmak**

Cahit Arf

Rektörler

2018 yılında 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda yapılan diğer bir değişiklik ile devlet ve vakıf üniversitelerinde rektör atamaları tümüyle Cumhurbaşkanlığı'nın yetkisine verilmiştir. Üniversitelerin elinden kendi kendini yönetebilme hakkının alınmasının olumsuz sonuçları hakkında son dönemde basına yansıyan çok sayıda haber mevcuttur. Bunların arasında özellikle dikkat çeken rektörlerin bilimsel yetkinlikleri konusunda yayınlanan haberlerdir. Bu konuda değerli bir bilimsel çalışma 19 Mayıs 2020'de Akdeniz Üniversitesi Öğretim Üyesi Engin Karadağ tarafından Higher Education dergisinde yayınlanmıştır.

Karadağ'ın bir dizi çok önemli tespitinin yanı sıra vardığı şu sonuçların altı çizilmelidir: *'Bu açıdan bakıldığında, uluslararası değerlendirme kriterlerine göre (yayınlar, alıntılar ve H-indeksleri), Türkiye'deki rektörlerin akademik nitelikleri genellikle düşüktür. Tüm rektörlerin üçte birinin H-indeksi sıfırdır. Akademik nitelikleri yetersiz olan öğretim üyeleri arasında sıkça dile getirilen "İyi bir rektör olmak için iyi bir araştırmacı olmaya gerek yoktur. Araştırma bir şeydir, yönetim ise başka bir şeydir" düşüncesi gerçeği yansıtmamaktadır.*

URAP (Akademik Performansa Göre Üniversite Sıralaması) verilerine göre, Türkiye'deki üniversiteler beş gruba ayrılabilir. Her gruptaki üniversitelerin sıralaması, rektörün göreve gelmesinden itibaren 3 yıl sonunda ilgili rektörün ortalama araştırma çıktısına göre değişmektedir. [...]. URAP'a göre en iyi (en yüksek araştırma çıktısı olan) 32 üniversitenin rektörlerinin WoS veri tabanlarında ortalama 80,5 yayını vardır. Ancak URAP'a göre rektörlerin ortalama yayın sayısı ikinci grupta üniversitede

25,8'e, üçüncü grupta 20,7'ye ve son iki grupta ise sırasıyla 12.5 ve 8'e düşmektedir. Akademik nitelikleri düşük olan rektörler tarafından yönetilen üniversitelerin istisnasız tümü, bu rektörlerin göreve gelmesinden itibaren iki yıl içinde hem URAP sıralamasında hem de genel olarak bilgi üretiminde aşağı sıralara düşmüştür. Yani, akademik nitelikleri yetersiz rektörlerle beraber bu üniversiteler hem ulusal hem de uluslararası sıralamalarda kötü değerlendirilmiş ve bilgi üretimi niteliksel ve niceliksel olarak azalmıştır. [...] Sonuç olarak, iki çıkarım yapabiliriz. Birincisi, üniversite rektörlüğü ile ilgili olarak, en temel yeterlilik akademik yeterliliklerdir. Bu yeterliliğe sahip rektörler bilim nedir bildiği gibi, bilginin nasıl üretileceği ve araştırma sürecine nasıl destek olunacağını da kavramışlardır. İkincisi, akademik nitelikleri zayıf olan rektörler tarafından yönetilen üniversitelerde kurumsal izomorfizm çok yüksektir. Bu üniversitelerin çoğu, uygulama fırsatı olmadan sadece bilgi aktaran kurumlar olduğu gibi, kampüsleri sosyal yönden sınırlıdır ve öğretim üyeleri, öğrencilerinin konuyu anlayıp anlamamalarıyla ilgilenmeksizin dersleri aktaran akademisyenlerden oluşur. Ayrıca bu üniversitelerde lisansüstü öğrenci yetiştirme ve yeni bilgi üretme sınırlı olduğu gibi ufuk açan ve hayal kurmaya teşvik eden bir eğitim de yok denecek kadar azdır.'

Lojmana jakuzi, salıncak, led ışıklı ayna: Lükssever rektör

4

Bir devlet üniversitesi rektörü, rektörlük konutuna jakuzi, balon salıncak, led ışıklı makyaj aynası ve robot duş seti

aldı. Sayıştay, rektörlük konutuna üniversite bütçesinden lüks malzeme alınmasının kamu zararına yol açtığına dikkati çekerek harcamanın bir kısmının faiziyle birlikte rektöre ödettirilmesi gerektiğine karar verdi.

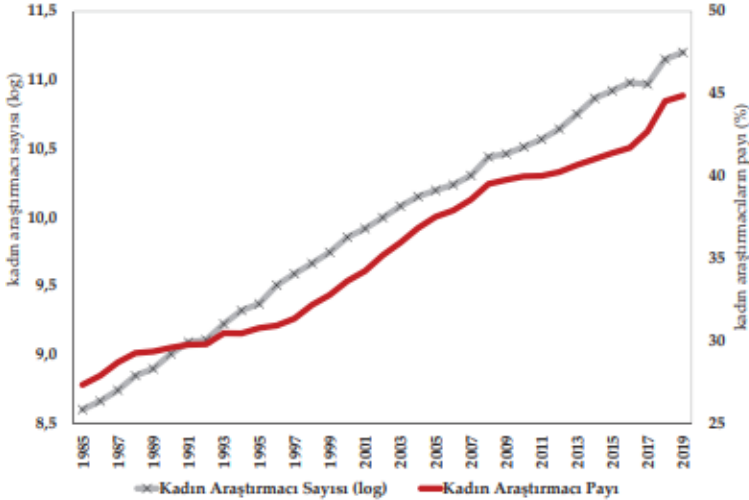
Rektörün başarı ölçüsü ‘marifetullah’: "İşte o zaman fikri iktidar olunacaktır"

Dumlupınar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kazım Uysal, Said Nursi için düzenlenen 'sempozyum 'da konuştu. Ders kitaplarının Said Nursi'nin anlayışıyla yeniden yazılmasını isteyen Uysal, "**Bediüzzaman, din ve fen ilimlerinin meyz edilmesi, fen kitaplarının tevhidî bir üslupla yazılması lüzumundan bahseder. İlimlerin Allah'tan bahsettiğini, tüm fıtrat kanunlarının ve ilimlerin Allah'ın Ali isminin yansımaları olduğunu nazara verir. Fen kitaplarının tevhidî bir üslupla yazılması ve takdimî halinde talebenin himmetinin ve gayretinin galeyana geleceğini söyler. Bu şekilde fen derslerinin marifetullah dersine döneceğini ifade eder. Kanaatimce milli eğitimdeki başarımız da buna bağlıdır. Yani başta biyoloji, kimya ve fizik olmak üzere tüm kitapları materyalist felsefenin kirlerinden temizlemek ve imani bir üslupla yazmaya bağlıdır. İşte o zaman biyoloji dersi marifetullah dersi olacaktır. İşte o zaman dindar nesiller yetişecek ve fikri iktidar olunacaktır. İşte o zaman eğitim milli olacak ve milletimizin beklentisini karşılayacaktır. Yoksa din dersinde 'Allah yapıyor', biyoloji dersinde ise 'Tabiat ve doğa yapıyor' demekle, herşeyi sebeplere verip Allah'ı gizlemekle Milli Eğitim'de istenen hedeflere ulaşılamayacaktır"** dedi.

Akademide kadın

Akademik kadrolar bakıldığında öğretim elemanları içerisinde, kadın araştırmacıların sayısının arttığı ve 2019 yılında akademik kadro içinde paylarının %45'e ulaştığı görülür. Kadın araştırmacıların payındaki artış tüm üniversitelerde ve şehirlerde aynı oranda gerçekleşmemiştir. 2015 itibarıyla, kıyı şeridi, Trakya ile Ankara, İstanbul ve Eskişehir kadın araştırmacı oranının en fazla olduğu yerlerdir. Oranın az olduğu illere bakıldığında -hiç kadın akademisyenin olmadığı üniversiteler vardır-, neredeyse Doğu ve Güneydoğu Anadolu sınırları çizilebilmektedir.

Kadın Öğretim Elemanlarının Sayısı ve Payı

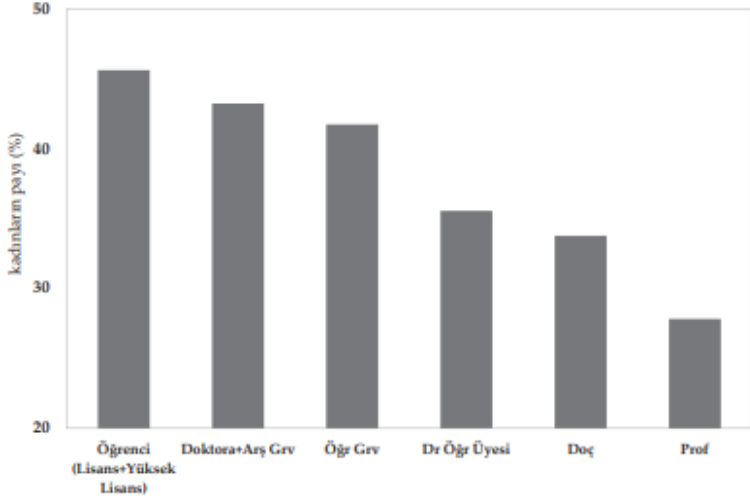

Veri: YÖK Not: Araştırmacılar, profesör, doçent, doktor öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi kadrolarında bulunan öğretim elemanlarından oluşmaktadır.

Aynı dönem de yükseköğretimde kadınların nicelik olarak artışının bilimsel çalışmalara katılım oranına yansımıştır. İlk bakışta kadınların bilimsel çalışmalardaki payı 2003 sonrasında istikrarlı bir şekilde artarak 2015 yılında %34'e ulaşmıştır. Bu artış temel olarak sağlık alanında yapılan çalışmalardan kaynaklanmaktadır. En yüksek paya sahip olan doğa/yaşam bilimleri ve sosyal bilimlerde sabit bir seyir mevcuttur. Temel bilimler/mühendislik alanında bir miktar yükseliş olmasına karşın bu alandaki temsil hala yeterli düzeyde değildir. Fen bilimleri/mühendislik alt disiplinlerinde bu oran %20'lere kadar düşmektedir. 2000-2015 döneminde kadınlar %55 ile en fazla paya hemşirelik alanındaki çalışmalarda sahiplerdir. Bir araştırmacının tanınırlığını artırması ve çalışmalarına geri dönüş alabilmesi için en iyi platform kitap/dergi makalesi ile konferanslardır. Türkiye'de kadınların hem diğer yayınlarda (kitap ve dergi makalesi) hem de konferans bildirilerinde payı artmaktadır. Ancak, 2015 itibarıyla dergi yayınları ve kitaplarda payı %34 civarı olmasına rağmen, konferans makalelerinde katılım %20'lere kadar düşüyor.

Türkiye'de de akademik kariyer basamakları ilerledikçe, son 20 yılda çeşitli eğitim ve unvan düzeylerinde kadınların ortalama payı azalmaktadır. Lisans ve yüksek lisans öğrencileri içerisinde kadınların payının %45'ten fazla olması yükseköğretime olan talebin düşük olmadığını göstermektedir. Doktora öğrencileri ve araştırma görevlileri içerisindeki payın %43'ün üstünde olması da araştırma faaliyetlerine olan ilginin yüksekliğini anlatmaktadır. Ancak, kadınların payı doktor öğretim üyeliğinde %36'ya, doçentlikte %34'e ve profesörlükte %28'e gerilemektedir.

Akademik Unvanlar Bazında Kadınların Payı

Veri: YÖK, 2000-2019

Kadınların üst akademik kadrolarda yeterli düzeyde olmamasının nedeni, akademiye egemen kılınmak istenen ortaçağ öğretisinin ve akademi üst yöneticilerinin kadına bakış açıları ile yakından ilintilidir. Cinsiyet ayrımı üzerinden bilimsel çalışma, yükselme ve atanmalar için adil bir rekabet ortamı ve sistemi oluşturulmadığından kadınlar bir süre sonra sistemin dışına itilmektedirler.

Disiplin Düzenlemeleri

17 Nisan 2020'de 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda yapılan bir değişiklik ile öğretim elemanlarına uygulanabilecek disiplin cezalarını düzenlediler. Düzenleme yapılırken herhangi bir akademik kurum veya kuruluşun görüş alınmadı. Yapılan değişikliklerin içeriği, düzenleyicilerin akademiye bakış açısını ortaya koymaktadır. Bu düzenleme ile akademisyenler hiyerarşik

bir yapıda –Tarım İl Müdürlüğü, Köy Hizmetleri vb.- çalışan kamu personeli olarak görülmektedir.

Öğretim elemanları açısından disiplin suçu oluşturacak sorunlu bazı haller ve bunların cezaları şöyle düzenlenmiştir:

Uyarma cezası (m. 53, b. 1): “Maiyetindeki elemanların yetiştirilmesinde özen göstermemek; Görevin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak; Usulsüz müracaat veya şikâyetle bulunmak”. Özen göstermek, kayıtsız olmak, düzensiz davranmak veya usulsüz şikâyetle bulunmak – her biri tamamıyla muğlak, sınırları tespit edilemeyen ve yer yer öğretim üyesinin ifade özgürlüğünü de sınırlandıran bu disiplin ‘suçları’ olarak düzenliyor.

Kınama cezası (m. 53, b. 2): “Görevin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, kusurlu davranmak; Mevzuatta öngörülen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemek, Görevi sırasında amirine sözle saygısızlık etmek; Taşındığı sıfatın gerektirdiği özen yükümlülüğüne aykırı, genel ahlak ve edep dışı tutum ve davranışlarda bulunmak.” Takdir hakkı geniş tutulmuştur. Özellikle genel ahlak ve edep kavramlarının ‘genel’ değil kişiye, kültürel önyargılara ya da cinsiyetçi kalıplara özgü olarak içeriği değişen kavramlardır. Başkalarının hak ve özgürlüklerine yönelik ihlal niteliği taşımayan; buna karşılık bireysel özerklik, özel yaşamın gizliliği, ayrımcılık yasağı ve kapsayıcılık, sorgulayıcı nitelikte öğretme-öğrenme vb. ile bağlantılı kimlikler, tercihler ve ifade açıklamaları (örneğin; giyim-kuşam tarzı, cinsel yönelim ya

da cinsiyet kimliği, gelenekçi anlayışla bağdaşmayan eleştirel ders materyali) bu açıdan risk altına girebilecektir.

Aylıktan ve ücretten kesme (m. 53, b. 3): “Kasıtlı olarak, görevi tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek; Özürsüz ve kesintisiz 3-9 gün göreve gelmemek; Görev yeri sınırları içerisinde herhangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak, bu yeri kullanmak veya kullandırmak; Yasaklanmış her türlü yayını basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya teşhir etmek.” Bu düzenleme ile öğretim üyelerinin çalışma koşullarının ve çalışma mekânlarının herhangi bir devlet memurunun çalışma düzenine göre çok daha esnek olduğu, kütüphanelerde ve evde çalışmanın son derece normal ve yaygın olduğu düşünüldüğünde ‘baskı, yıldırma, izleme’ amaçlı konduğu açıktır.

Kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme (m. 53, b.4): Bu başlık altında yeni eklenen “Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki içmek” suçunu da anlamlandırmak mümkün değildir. Görevin gereklerini yerine getirememenin bir yaptırımı olacağı açıktır. Ancak bu durum alkol bağımlılığı dışında yüzlerce farklı sebepten kaynaklanabilir. Ayrıca madde, tıbben tespit edilmiş bir bağımlılık durumundan değil, nasıl tespit edileceği belli olmayan bir ‘sarhoş’ olma halinden ve hatta sadece alkol kullanmış olmaktan bahsetmektedir. Amaç yaşam tarzını kontrol etme girişimidir.

Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma (m. 53, b. 5): “Özürsüz veya izinsiz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek”. Öğretim üyeliğinin asli görevlerinden olan bilimsel çıktı üretimi genelde belli bir mekâna bağlı

değildir. Çıktı denetimi yapılması bir anlam taşırken, bunun nerede üretileceği konusunda bir koşul getirilmesi ve yaptırımının da meslekten çıkarma gibi aşırı bir yaptırım olması, öğretim üyesini her daim memur ve tabiiyet ilişkisi içinde çalışan biri olarak görmenin bir uzantısıdır.

Kamu görevinden çıkarma (m. 53, b. 6): “Terör niteliğinde eylemlerde bulunmak veya bu eylemleri desteklemek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütler için kullanmak ya da kullandırmak”. Sadece öğretim üyeliğinden değil tümüyle kamu görevinden çıkarma cezasının söz konusu olduğu bu hallerde yine yoruma açık, terör niteliğinde eylemleri desteklemek, kaynakları kullanmak gibi ifadeler belirsizliği açısından sakıncalıdır. Bu tür durumlar açısından bir ceza davasında hüküm giyilmiş olmanın ön koşul olarak aranması gerekir. Yoksa idari bir disiplin kurulunun bu tür değerlendirmeleri yapması ne doğru ne de mümkündür.

Yapılan disiplin düzenlemesi ile akademi/akademisyen kontrol altına alınmak isteniyor. Kontrol altına alınmak istenirken yerli ve milli akademik kriterlerden olan ‘ispiyonculuk’ kurumsallaşmasının önü açılacaktır. Yöneticiler, meslektaşların birbirlerini ispiyonladıkları bir ağ kurarak, kimin ne zaman üniversite sınırları içinde bulunduğu, kimin ‘yasaklanmış yayın’ bulundurduğu, derslerinde ‘terörist övgüsü’ yapıp yapmadığı anlaşılmaya çalışılacaktır. Öğretim üyeleri arasında çalışma barışını bozacak, bilgi paylaşımını engelleyecek, akademisyeni asli görevi olan bilim üretmekten alı koyacaktır.

Ne var ki yapılan bu düzenlemeler, her zaman olduğu gibi doğrudan ilgilendiren ne akademisyenlerden ne de sivil toplum örgütleri ve siyasi partiler tarafından karşı çıkılmamıştır.

ÜNİVERSİTEYE DERİN BİR NEŞTER- Akademik yükseltmelerde sorunlar ve öneriler

Prof. Dr. METİN BALCI

Akademik yükseltmelerde bazı eşikler vardır. Bunlardan en önemlisi doktora. Doktora derecelerinin evrensel standartlara uygunluğunu denetlemek zordur. Her üniversite kendi bünyesinde doktora verdiği için kalite kontrolü mümkün değildir. Doktora tez savunma jürileri için başka üniversitelerden öğretim üyesi görevlendirilse de bu görevlendirmeler çoğu zaman amacına ulaşmamaktadır. Çünkü görevlendirmeler eş, dost ahbab ilişkileri ile yapılır.

Bu durumu ortaya koyan en çarpıcı örnek Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Ziya Toprak tarafından yayımlanan bir araştırmadır.

Araştırmanın sonuçları Türkiye’de yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin %34’ünde “ağır intihal” olduğunu göstermiştir. Bu sayı Vakıf üniversitelerinde %46 seviyesine kadar çıkmaktadır.

Kadrolar: Kriterleriz atamalar

Kariyerin önemli kilometre taşlarından biri de Yrd. Doçentlik kadrosuna atanmaktır. Üniversitelerin büyük çoğunluğunda doktorasını tamamlayan kişi, bir kadro varsa, Yrd. Doç. kadrosuna hiçbir kriter aranmaksızın hemen atanabilmektedir. Profesörlük kadroları zaten kişilerin özlük haklarına indirgenmiştir. Beş yıl sonunda kadro ilan edilir ve kişi terfi ettirilir. Bazı üniversitelerimizde bu

kadrolar için kriterler uygulansa da büyük bir çoğunluğunda atamalar 5 yıl sonunda hiçbir şart aranmaksızın gerçekleştirilir.

Merkezi sistemden kontrol edilebilen tek yükseltme YÖK'ün kontrolünde olan doçentliktir. Seksenli yıllarda doçentlik derecesi alabilmek için adayların Doçentlik Tezi hazırlaması gerekiyordu. Sonraları tez sistemi kalktı –ki bence doğru yapıldı- ve yerine makale sistemi getirildi.

Doksanlı yıllarda benim de içinde bulunduğum YÖK Doçentlik Komisyonu, temel bilimlerde doçentlik başvurusu için kriterler belirledi. Kriterlerden en önemlisi Web of Science tarafından taranan dergilerde yayımlanmış en az üç makale” şartıydı. O yıllarda internet yaygın değildi, paralı basılı/elektronik dergiler yoktu ve Web of Science tarafından taranan dergi sayısı 8600 civarındaydı.

Bu veri tabanına Türkiye adresli dört dergi giriyordu. Doçentlik başvurusu için gerekli olan minimum 3 bilimsel makale, o yıllarda devrim niteliğindediydi ve adaylar bu kriteri yerine getirmekte zorlanıyorlardı. Kriterlerin, zamanla evrensel standartlara çekilmesi gerektiği de tartışılıyordu. Aradan 20 yıl geçmiş olmasına rağmen kriterlerde bir yükseltmenin olduğunu görmek mümkün olmadığı gibi, bugünkü kriterlerin daha da aşağıya çekildiğini görmekteyiz. Son yıllarda girmiş olduğum doçentlik sınavlarında kalitenin her geçen daha da düştüğünü üzülenek izlemekteyim.

Web of Science/Scopus Rekabeti

2007 yılında Scopus adlı veri tabanı Web of Science'in alternatifi olarak ortaya çıktı ve rekabet ortamı oluştu.

Türkiye adresli dört dergi Web of Science tarafından taranıyordu. Scopus, 20.000 civarında dergiyi kendi veri tabanına aldı. Türkiye adresli 60-70 civarında dergi Scopus veri tabanına dâhil edildi. İki yıl sonra, WEB of Science bu rekabet ortamında kendisine düşen en büyük payı alabilmek için taradığı dergi sayısını 8600'dan 16.500'e çıkardı.

Türkiye'den 50 civarında dergiyi veri tabanına aldı. Önceleri Web of Science veri tabanına bir derginin girmesi çok zor iken hiçbir incelemeye tabi tutulmadan 50 dergi veri tabanına girmiş oldu.

Türkiye adresli dergilerin bu veri tabanlarına girmiş olması, dergi kalitelerinin artacağı beklentisi oluşturmuştu.

Ancak veri tabanlarına giren 20.000 civarında derginin bir kısmı, makaleleri ciddi bilimsel incelemeden geçirmeden ücret karşılığında (500 ile 1000 US\$) yayımlıyor.

Yıl	Paralı dergi çıkaran yayın kuruluşlarının sayısı
2011	18
2012	23
2013	225
2014	477
2015	693
2016	923
2017	1155

Tablo 1. Paralı dergi çıkaran kuruluşların yıllara göre dağılımı^[2]

Burada amaç, bilime hizmet değil, yalnız ekonomik kazançtır. Bu dergiler (predatory journals) 2009 yılından sonra çıkmaya başladı ve sayıları bugün 10.000'lerle ifade edilmekte. Dergileri çıkaran yayın kuruluşlarının sayısı ise geometrik bir şekilde artıyor. Tablo bu dergileri çıkaran yayın kuruluşlarının yıllara göre artışını göstermektedir. Öğretim üyelerinden e-mail yoluyla makale gönderilmesi için dilencilik yapan, bilimi yozlaştıran, bu tip dergilerin editörleridir.

Makaleler: Puan toplama aracı

YÖK, 2015 ve 2016 yıllarında doçentlik için yeni kriterler getirdi. Kriterler, adayı puan toplamaya zorlamakta ve

bilimsellikten uzaklaştırmaktadır. Doçentlikte adaylardan istenmesi gereken en önemli kriter, makalelerin niceliği ve niteliğidir. Bu kriterlerden biri (Temel Bilimler için), adayların makaleler için en az 40 puan toplamaları şartıdır (Matematik ve İstatistik için en az 20 puan).

SCI, SCI-Expanded, SSCI ve AHCI kapsamında olan dergilerde yayımlanan bir makaleden aday (tek isimli olduğu takdirde) 20 puan alabilmektedir. Yazar sayısı fazla olduğu zaman puanlar kriterlere göre yazar sayısına dağıtılmaktadır. Diğer uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler için aday 8 puan almaktadır.

Scopus ve Web of Science veri tabanlarına kalitesiz dergilerin nasıl dâhil edildiklerinden bahsettik. Bu nedenle bu veri tabanlarına girmemiş dergilerin bilim düzeylerinin hangi seviyede olduğunu düşünmek bile istemiyorum. Bu dergilerdeki makalelerin özgünlüğü ve bilime katkısı çok tartışmalı olmasına rağmen bunların doçentlik başvurusunda değerlendirilmesini anlamak mümkün değildir.

Daha da ilginç olanı, doçentlik başvurusu için ULAKBİM tarafından taranan dergilerde en az bir makale yayımlama zorunluluğudur. Kaliteli dergilerde çok sayıda makale yayımlamış bir adayın, ULAKBİM tarafından taranan dergilerin herhangi birinde makalesinin olmaması, doçentliğe müracaatını engellemek anlamına gelmektedir ki bu da bilimle bağdaşmaz.

ULAKBİM tarafından taranan dergiler, fakülte ve enstitüler tarafından çıkarılmakta olup genelde Türkçe

yayımlanmaktadır. Doçentlik başvurusu için bu dergilerde makale yayımlanması neden zorunludur? Amaç, Türkçe'nin bilim dili olarak gelişmesine hizmet etmek mi? Yoksa bu dergilerin zamanla Scopus ve Web of Science veri tabanlarına girmesini sağlamak mı? Eğer amaç birinci şık ise; Türkçe'nin bilim dili olması için Türkiye'de önce bilimi geliştirmek, güçlendirmek gerekir. Eğer amaç, bu dergilerin Scopus ve Web of Science veri tabanlarına girmesini sağlamak ise durum vahimdir. Çünkü adaylar bu amaç için istismar edilmiş olurlar. Adaylar, ULAKBİM tarafından taranan dergilerde makale yayınlama koşulunu yerine getirmek için bilimsel değeri çok düşük olan notlarını bir araya getirerek bu dergilere sunmaktadırlar.

“Bu yıl doluyuz”: Dergilere gönderilen makale sayısında anormal derecede bir artış olmuş ve dergiler talepleri karşılayamaz hale gelmiştir. Öyle ki dergi editörleri makale yazarlarına “Bu yılın Eylül ayına kadar doluyuz, bu yılı kapattık” gibi cevaplar vermekte ve adaylar mağdur edilmektedirler. Bir derginin “şu tarihe kadar doluyuz” ifadesi sanki konser bileti satıyorlarmış gibi bir algı oluşturuyor. Hâlbuki bir bilimsel dergi böyle bir davranış sergileyemez. Dergiler her an makale kabul ederler ve onların içerisinde kaliteli olanları seçer, kabul eder ve yayımlarlar. Dergi editörlerinin bu davranışı dergilerin kalitelerini ve editörlerinin de bilimselliğini ortaya koymaktadır.

Atıf çeteleri:

Doçentlik başvurusunda, aday doktora tezi yönetmiş ise alacağı puan 4'tür. Diğer taraftan bir atıf için verilen puan

ise 3'tür. Bu puanlama, son yıllarda Dünya'da ve ülkemizde atıf çetelerinin oluştuğunu dikkate aldığımızda, bir doktora öğrencisini mezun etmenin ne kadar hafife alındığını göstermektedir. Benzer bir şekilde, aday bir yüksek lisans tezi yönetmiş ise alacağı puan 2'dir ve bu da SCI, SCI-Expanded, SSCI ve AHCI kapsamı dışında olan uluslararası dergilerde alınacak bir atıf ile aynı puandır. **Atıfların manipülasyonuna en güzel örnek, Türkiye'de çıkarılan Energy Education Science and Technology Part A dergisinin etki değerinin bir kaç yıl içerisinde 31.7'ye çıkması, bu derginin dünyada ilk 17 dergi arasına girmesi ve WEB of Science tarafından veri tabanından çıkarılmasıdır.**

YÖK önlemler almaktan kaçındı

Türkiye adresli yayınlarda dejenerasyonu önlemek için YÖK'ün alabileceği bazı önlemler vardı. Ancak önlemler alınmadı. Bazı akademisyenler makalelerini kalitesiz dergilerde para karşılığında yayımladılar ve şaibeli makalelerle doçent veya profesör oldular. Son yıllarda Türkiye adresli makalelerin en çok yayımlandığı dergiler Afrika kökenli dergilerdi. Bunlar Web of Science'dan çıkarılınca makaleler başka dergilere gönderilmeye başlandı.

Bilimsel yozlaşmayı önlemek için YÖK'ün yapabileceği işlemlerden birisi bu dergileri ayıklamak ve buradaki yayınların başvurulara değerlendirmeye alınmasını önlemektir. Bu yapılmadı. Bu dergiler ve bunları çıkaran kuruluşların listesi, her yıl yayımlanmaktadır.

Ülkenin hedefi kaliteden ziyade yeni kurulan üniversitelere bir an önce öğretim üyesi yetiştirmektir. İyi eğitim almamış, bilimselliği tartışmalı, bu dergilerdeki yayınlarla yükseltilebilir ve liyakata göre atanmamış öğretim üyelerinin ülkeye verecekleri zararın (yetiştireceği öğrencilerle) geometrik olarak büyüyeceği ve onlarca yıl devam edeceğini unutmamak gerekir.

Uyduruk uluslararası toplantılar

Doçentlik için getirilen diğer bir yenilik ise uluslararası ve ulusal toplantılarda bildiri sunma ve 5 puan toplama zorunluluğudur. Uluslararası ciddi kongrelerde sözel sunum almak kolay değildir. Çünkü sunum sayıları sınırlıdır. Bir adayın sözel sunumunun olmaması doçentliğe başvuruyu engelleyecek bir koşul olmamalıdır.

Türk Bilim camiası, burada da kurnazlığını ön plana çıkararak yurt dışında sözde uluslararası kongreler organize etmeye başladılar. Maalesef bazı üniversitelerimiz bu işin öncülüğünü yapmaktadırlar. Makedonya, Bosna Hersek, Hırvatistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi cazip ülkeler kongre yeri olarak seçilmektedir.

Turistik gezilerle daha cazip hale getirilen bu kongrelere katılanların %90'ı Türkiye'den olup sunumlar Türkçe yapılmaktadır. Böylelikle aday, uluslararası kongrede sözel sunum koşulunu yerine getirmiş oluyor.

Yurtdışı kongrelere sağlanan günlük destek 150 \$ civarındadır. Bu durumda kongre organizatörleri para

kazanıyor, katılanlar uluslararası bir kongrede Türkçe sunum yapıyor, aldıkları mali desteğin bir kısmı da cepte kalıyor ve doçentlik için gerekli puanlar toplanıyor. Herkes durumdan memnun ve mutlu.

Olan ülkeye ve Türk bilimine oluyor. Bu uygulama, ülke genelinde yapılan ulusal toplantılara da büyük bir darbe vurmuştur. Örneğin, her yıl yapılan Ulusal Kimya Kongresinin katılımcı sayısı 1000 civarında iken, geçen yıl bu sayı 300-400 civarına düşmüştür. Çünkü herkes puan getirecek kongrelere katılma yarışına girmiş ve sözel sunum garantisi aramaya başlamıştır. Kimse birilerinin herhangi bir yerde kongre organize etmesine karışamaz ve engelleyemez.

Ancak, bilimsellikten uzak olan bu sözde uluslararası kongrelerde bazı üniversitelerimizin amblemlerinin yer alması hoş değildir. İlgili üniversite rektörlerinin bu durumdan haberleri var mı? bilemiyorum. Bu bağlamda üniversite rektörlüklerine ve TÜBİTAK'a ciddi görevler düşmektedir. Kongreye katılıma onay verilmeden önce kongre incelenmeli ve buna göre görevlendirme yapılmalıdır. Halkın parasının peşkeş çekilmesine ve çarçur edilmesine izin verilmemelidir.

Rekabet ortamının oluşturulması

Biz çoğu zaman Avrupa ve Dünya ile yarışıyoruz. “Avrupa’nın ... en büyüğünü, en gelişmişini yaptık v.s. gibi haberleri basında sıklıkla görüyoruz. Peki, doçentlik kriterlerini neden Avrupa ülkelerinin kriterlerine yakın, onlarla yarışacak bir noktaya getirmiyoruz? Neden bu

konuda hep geride duruyoruz, yarışmak istemiyoruz? Bunu başarabiliriz; ancak önce bunu istemek gerekir. Peki, nasıl başaracağız?

Bunun için öncelikle doçentlik jürilerinden işe başlamak gerekir. Hasbelkader profesör olmuş herkesin bu jüriye kesinlikle girmemesi gerekir.

Avrupa’da sıradan bir ülkede profesör olma kriterlerini ülkemize uygulamış olsak acaba 22.000 profesörden yüzde kaç profesörlük unvanı alabilir? Büyük bir çoğunluğun alamayacağından eminim.

Mevcut durum bu iken bu kitle ile doçentliğin daha kaliteli bir seviyeye çekilmesi mümkün değildir. Yapılması gereken iş, doçentlik jürilerinin ilgili anabilim dalının en seçkin bilim insanlarından oluşturulmasıdır.

Her anabilim dalı için 7-8 kişilik tek bir jüri kurulabilir. Böylece tüm adaylar tek bir jüri tarafından değerlendirilir ve bir standart sağlanmış olur. Hiçbir aday “ben şu jüriden sınava girmiş olsaydım geçerdim” dememelidir. En önemli kriter, adayın doktora sonrası tek başına, bağımsız veya öğrencileri ile özgün araştırmalar yapması olmalıdır. Bu jüri adayın dosyasını inceledikten sonra aday hakkında kararını verir, karar olumsuz ise adaya tavsiyelerde bulunur ve aday da buna göre kendini yeniden hazırlar. Böylece adayın her altı ayda bir tekrar jüriye gelmesi önlenir. Tek bir jüri bu işin altından kalkabilir. Yayın kriterinin çıktısı yükseldiğinde başvuru sayısında ciddi bir azalma olur. Jüri üyeleri belirli bir yerde birkaç günlüğüne bir araya gelir ve adayların eserlerini özgünlük ve yenilik açısından inceler.

Uygun gördüklerini sözlü sınava çağırır. Bu ciddi bir şekilde uygulanırsa, sözlü sınava dahi ihtiyaç duyulmaz.

İstismar edilen uygulama: Akademik Teşvik

Amerika’da en stresli meslek gruplarından birisi öğretim üyeliği iken ülkemizde öğretim üyeliği rahat meslek grupları arasındadır. Öğretim üyeleri arasında ciddi bir ayırımın yapılması için rekabet ortamının oluşturulması şarttır.

Geçen yıl YÖK, üniversite elemanlarını teşvik etmek için Akademik Teşvik Ödeneği uygulamasını başlattı.

Acaba üniversitelerde bu teşvik sistemi mevzuata uygun bir şekilde yürütüldü mü?

Kanımca hayır!

Akademik Teşvik Ödeneği sıralamasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi 25. sırada yer aldı.

Bu ODTÜ’nün bilimsellik sırasının 25’inci olduğu anlamına gelmez. Bu durum, bazı üniversitelerde sistemin istismar edildiğini, öğretim üyelerinin yanlış beyanda bulduklarını ve yöneticilerin de buna göz yumduğunu göstermektedir. Bu nedenle; bu uygulamanın iyi şekilde denetlenmesi ve istismar edenlerin bir şekilde cezalandırılması gerekir (2 veya 3 yıl teşvikten mahrum bırakılması gibi).

Genç araştırmacılara yer açmak: Emeklilik

Üzerinde durmak istediğim bir diğer nokta da emeklilik yaşıdır.

Üniversitelerimizde belli bir yaşa gelmiş ve araştırma defterini çoktan kapatmış kişilerin erken emekliliğe sevk edilerek yetenekli genç araştırmacılara yer açılması gerekir. Öğretim üyelerinin emeklilik yaşının geçici bir süre için 65'e hatta 62'ye çekilmesini düşünmekteyim.

Akademisyenlerimizin büyük bir çoğunluğu profesör unvanı aldıktan sonra araştırmayı bırakmaktadırlar. Haftada verdikleri 3-5 saatlik dersin haricinde hiçbir şeyle ilgilenmezler. Evrensel standartlara uygun bir şekilde yetişmiş bir profesör bilgi, görgü ve deneyimlerini genç araştırmacılara aktarmalı, onların yetişmesini sağlamalı ve ciddi araştırmalar yürüterek genç bilim insanlarına örnek olmalıdır.

Öğretim üyelerinin iki tip görevi vardır: Ders ve araştırma. İkincisini sorgulayan ve denetleyen bir mekanizma yoktur. Sahip olduğu ünvanı hakkıyla taşıyan bilim insanları, emeklilik sistemiyle cezalandırılmaktadırlar.

Bilimsel araştırmayı bir yaşam biçimi haline getirmiş olan aktif ve üretken öğretim üyeleri mevcut sistemin dışında tutulmalı, 3 veya 5'er yıllık sözleşmelerle emeklilik süreleri uzatılmalıdır. Öğretim üyeleri arasında aktif-pasif ayrımı yapmadan tüm öğretim üyelerinin emeklilik yaşının uzatılması; yakın bir zamanda üniversitelerimizin hocaların kahvehanesine dönüşeceği anlamına gelmektedir.

ODTÜ; Emekli Öğretim Üyesi, mbalci@metu.edu.tr HBT Sayı 48-24 Şubat 201